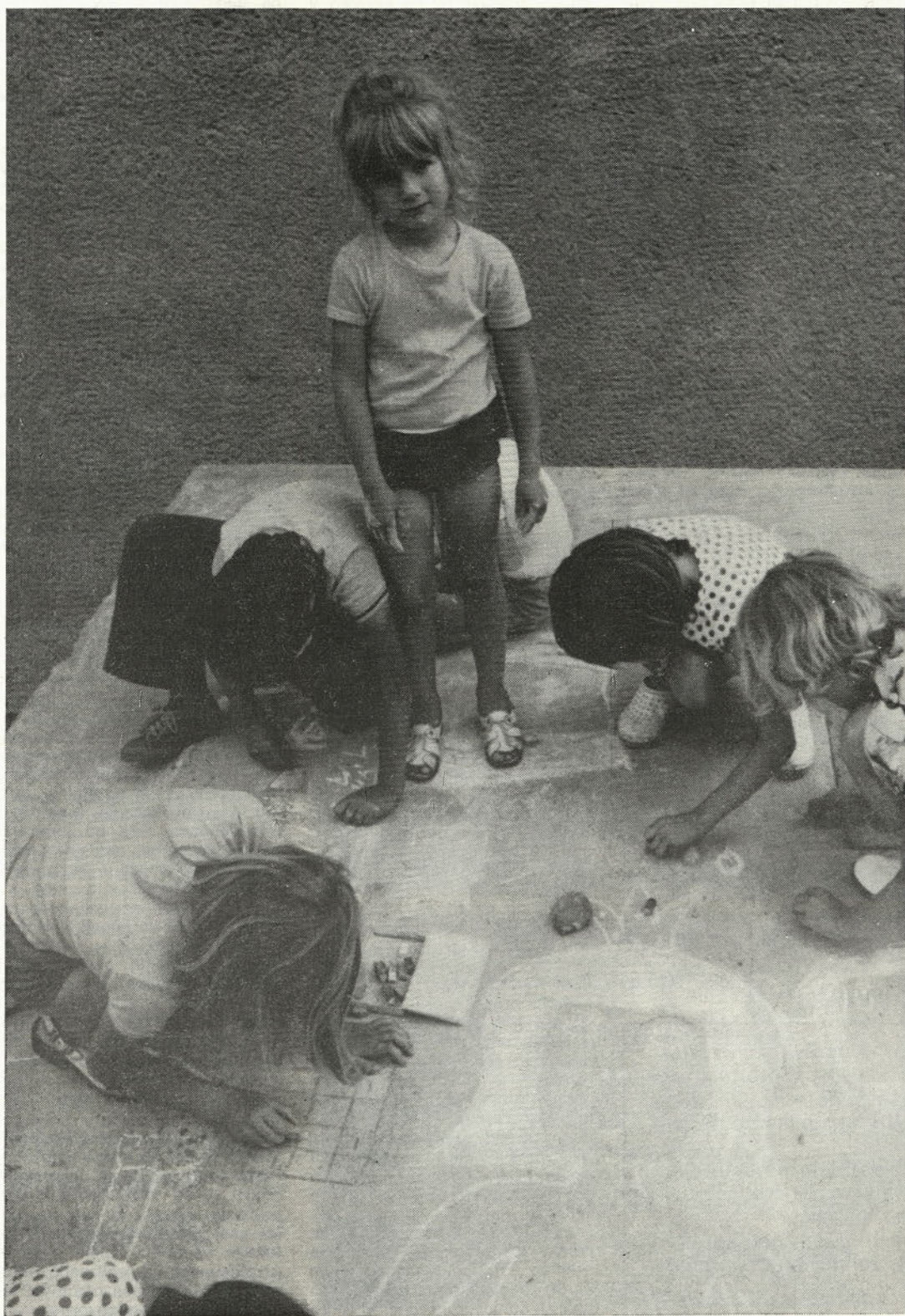

aluminij

Glasilo delovne organizacije Tovarna glinice in aluminija »Boris Kidrič« Kidričevo

Odgovornost — toda enaka za vse

Beseda odgovornost res ni nikakšna neznanka, čeprav prihaja do izraza nekje bolj drugje manj, in že sama pove, kaj pomeni in kaj sploh zajema. Takoj povedano — prav vse nas — od glavnega direktorja do tistega zadnjega čistilca in čistilke tako v obratih, kot tudi v upravi oz. v DSSS.

Če danes namreč dobiš v roko tak ali drugačen samoupravni akt, sklep ali podobno je v njem največkrat napisana in prisotna beseda »ODGOVORNOST«. To prav gotovo ni niti najmanj moj prvi sestavek o odgovornosti, kajti o njej sem pisal (in še bom) v vseh smereh od DO do KS, KK SZDL in OS ter podobno) že mnogokrat, vendar le pisal, kajti mnogi primeri, ki smo jih (ali sem jih) zasledili so bili večkrat le bob ob steno. Mnogi si še namreč vedno domišljajo, da mora obveljati le njihovo pravilo in da je prav le tisto, kar predlagajo ali sklenejo ONI. Kdo pa so ti oni? Pravzaprav smo to vsi mi, ki nismo dorasli načelu samoupravnega odločanja in tistega o čemer radi le govorimo — o pravici delavca, katerega glas je danes (in to ponekod vsebolj) le še nekak glas vpijočega v puščavi. To seveda niso prazne fraze, ker se z mnogimi dogodki skoraj dnevno srečujemo in ugotavljamo to, da bi mnogi želeli dvojna merila za odgovornost in tako zelo radi mnoge svoje napake, za katere bi morali nositi odgovornost, enostavno pač narpiti drugim.

Ko sem namreč prebiral zelo zanimiv sestavek tovariša

(Nadaljevanje s 1. strani)

Staneta Perka iz TOZD proizvodnja aluminija, sem ugotovil, da se je lotil teme, ki je za mnoge boleča, vendar je z vso odkritostjo navedel mnoge napake, za katere bi prav tako morali odgovarjati nekateri posamezniki. Seveda pa to ni edini primer, ki si ga je upal osvetliti prav tov. Perko, ker bi takih in podobnih primerov prav gotovo lahko našli in odkrili prav v vseh TOZD in tudi v DSSS, vendar mnogo stvari odide mimo delavcev, da le-ti mnogokrat, ali pa skoraj nikoli, ne zvedo prave resnice. Res je, da imamo v vseh TOZD in DSSS ter na ravni DO TGA tudi samoupravne delavske kontrole, ki bi morali stalno slediti ter odkrivati in seveda s svojimi sklepi tudi preprečevati mnoge nepravilnosti, ki se dogajajo. Pa vendar žal temu ni tako! Pa ne le po krvidi teh članov, ki delujejo v teh samoupravnih delavskih kontrolah, marveč tudi po krvidi vseh tistih, ki mnoge take napake vidijo in za njih vedo, pa jih nočejo oz. ne želijo povedati na pravem mestu, pa potem res ni mogoče drugače kot tako, da so ti organi nemočni.

Ko sem omenil tudi dvojna merila odgovornosti, se moram zopet dotakniti nečesa, o čemer sem pred letom že pisal in sicer o tem, da doslej nismo med disciplinskimi ukrepi še nikoli zasledili nikogar več od delavca iz proizvodnje, kot da so prav med temi edini in največji grešniki in tisti, ki bi naj bili največ krivi za stanje, kakršno pač je. Ko sem namreč bral zapisnik oz. izvleček zapisnika 6. redne seje odbora samoupravne delavske kontrole TGA mi je med drugim padla v oči tretja točka dnevnega reda, ki govori o predlogu za zaustavitev postopka. Ne vem sicer podrobno za kaj je v celotni zadevi šlo (ker je pač to le izvleček), vendar sem prebral, da je služba samoupravnih in pravnih del izvedla nek pripravljalni postopek za skupno disciplinsko komisijo, vendar je temu odboru samoupravne delavske kontrole TGA predlagala ustavitev postopka zoper vodilne delavce! Kot sem poudaril, ne vem za koga in kaj je pri tem šlo, vendar nam že dovolj pove to, da se za »vodilne« predloga ustavitev postopka, ki ga na srečo (in pravilno je tako) odbor samoupravne delavske kontrole ni sprejel. To je le delček, kakšna merila bi naj po mnenju nekaterih veljala pri nas. Saj se skuša na vse načine in od raznih strani vplivati na samoupravne organe, da izvedejo tak ali drugačen postopek, ki bi

naj večkrat tudi kaj prikril, da zato ne bi izvedli delavci v proizvodnji, ki se največkrat oz. stalno najdejo v rubriki o disciplinskih ukrepih. Nikakor ne želim zagovarjati tistih, ki take prekrške delajo — saj je nujno zavzeti ukrepe — zoper kršitelje, vendar sem in to trdno prepričan, da niso kršitelji edino in samo delavci v proizvodnji, kot da so drugi tako dobri in vestni — ali pa so menda imuni oziroma imajo nekako imuniteto (to je nedotakljivost v tovarni) in jim pač ni potrebno za nič odgovarjati.

Mi v proizvodnji smo in še vedno mnogo slišimo o raznih trenjih tudi med vodilnimi delavci, vendar žal razen nekaterih ne vemo, za kaj v celoti gre in kdo je pravi povzročitelj takih medsebojnih in nezdravih odnosov. Toda tudi o vsem tem bi morali naši delavci vedeti, kdo je pravi krivec, ki bi moral nositi tudi vso odgovornost. Ponekod tudi iščejo krivce med tistimi, ki niso pravilno žigosali svojih kartic (krivci se iščejo predvsem med delavci v izmenah), ki bi naj nekako tudi bile merilo za odgovornost. Toda prav za izmenskega delavca je taka kartica nepotrebna, saj mora na svojem delovnem mestu počakati, da dobi zameno in lahko odide. Ne trdim, da se tudi taki pojavi ne dogajajo, toda naj pogledajo in razčistijo pojme tisti, ki so jim kartice merilo za ure in plačilo v mesecu. Tu bi naj bili predvsem predelavci tisti, ki bi morali nositi odgovornost, da takih pojavov ne bi bilo. Toda, kdo pa nosi odgovornost za tiste, ki res morajo imeti pravilno žigosane kartice, oziroma bi si jih morali žigosati sami.

Toda pustimo kartice, ki so samo delček v mozaiku tistega, kar bi morali odpraviti in čemur posvetiti mnogo več pozornosti ter predvsem svoje lastne odgovornosti. Tudi mi dobro vemo, kdo komu in za kaj odgovarja in kako daleč taka odgovornost seže! Iskanje odgovornosti o tem, da ni v redu pometen obrat, da leži nekje tudi kup smeti in podobno je zelo slabo merilo za pravo odgovornost, ki bi naj bila posvečena mnogim pomembnejšim zadevam, ki resnično še kako vplivajo tako na proizvodne rezultate kot tudi na medsebojne odnose. Sem (smo za to), da mora biti odgovornost povsod in vedno ter ob vsakem času prisotna — toda tako, da taka odgovornost velja res za VSE ENAKO IN NE LE ZA NEKATERE. LE TO SO PRAVA MERILA!

France MEŠKO

Le z dobrim gospodarjenjem do uspeha

Prav gotovo je, da smo prav letos pred zahtevnimi in odgovornimi nalogami, katerim pa bomo kos samo z dobrim delom, skrbnim gospodarjenjem in seveda s prizadevanji slehernega izmed nas v delovni organizaciji. Odveč je govoriti o ukrepih, ki jih že ali pa jih bomo še občutili, saj o tem dnevno gledamo na malih zaslonih, poslušamo po radijskih valovih ali pa beremo v dnevnem časopisju, pa vendar je zagotovo le to, da bo vso prihodnje gospodarjenje, ki je pred nami v letošnjem letu še kako odvisno tudi od nas samih. Kakšne so cene surovin, katere moramo uvažati, če hočemo proizvajati in nato plasirati naše izdelke na svetovnem tržišču. Normativi pri katerih lahko še precej prihranimo so tisto, o čemer bi in bo moral voditi računa sleherni izmed delavcev v delovni organizaciji, kajti tudi v tej smeri še lahko najdemo tiste skrite rezerve, o katerih kaj radi govorimo tudi ob naših zaključnih računih, žal pa mnogo premalo storimo za to, da bi v tej smeri tudi skrbno in plodno ukrepali. V naši prihodnji aktivnosti nam ne bo pomagal noben še tako rigorozni ukrep, če se sami ne bomo dovoljno angažirali za to, da se v največji možni meri pa le posvetimo dobremu gospodarjenju in da k temu tudi kot nosilci akcij pripomoremo s svojim odgovornim in čim uspešnejšim delom. Vsekakor je janimiv povzetek osnutka letnega plana poslovanja TOZD, DSSS in DO za letošnje leto in bi ga moral sleherni delavec dobro predelati v času javne razprave in dati ustrezne pozitivne pripombe in predloge. Prav tako nujno je, da se delavci v TOZD in DSSS dobobra seznanijo s poročili o poslovanju svoje TOZD ali DSSS kot tudi same delovne organizacije, saj je seznanitev s temi poročili tudi eden izmed nujnih ukrepov za bodočo proizvodnjo oziroma zaposlovanje v letu 1983 v katerega smo zakorakali z zavestjo, da se mnogim težavam ne bomo mogli v celoti upreti, da pa to še nikakor ne pomeni, da si ne bi z vso odgovornostjo prizadevali, da uspešno reševati probleme in zastavljene načrte. Res je, da se v samem procesu proizvodnje pojavljajo tudi problemi, kot so izpadi ali redni remonts VT parnih kotlov in ostalih naprav za proizvodnjo glinice na eni in proizvodnjo aluminija, anodne mase in ostalega na drugi strani. V samem povzetku osnutka letnega plana poslovanja je priložen tudi predlog za javno razpravo osnutka plana poslovanja za leto 1983, ki ga je podal glavni direktor delovne organizacije v katerem je podan že konkreten predlog samoupravnim organom in družbenopolitičnim organizacijam za določene ukrepe, ki bi jih

bilo nujno potrebno podvzeti, če želimo tudi v tem letu in v prihodnje še vsaj nekako uspešno poslovati tako na domačem kot tudi na tujem tržišču. Predvsem je izrazito prisotno to, da je potrebno v samem planu poslovanja že planirati normative porabe surovin, kot so bili doseženi v lanskem letu, povečati proizvodnjo metalurške glinice za potrebe elektrolize v TOZD tovarna glinice za preko 2.750 ton v samem TOZD Proizvodnja aluminija pa povečati proizvodnjo elektrolitskega aluminija za tudi preko 1.433 ton, medtem pa v TOZD Predelava aluminija povečati količino pretapljanja aluminija za 2.880 ton. Seveda pa je pri vsem tem potrebno podvzeti še druge ukrepe kot so ne več sprejemati novih delavcev glede na začetno stanje per 31. 12. 1982. Da se več ne nadomeščajo delavci, ki so ali bodo odšli v (zaslužen) pokoj, da se ne nadomeščajo invalidi v tistih TOZD iz katerih bodo razporejeni na dela v novi livarni ter da se seveda zmanjšuje število zaposlenih v DSSS ter pri režijskih delavcih v TOZD! Prav tako pa je nujno potrebno znižati plan izdatkov za reklame in propagando ter za reprezentanco in prevoze z osebnimi avtomobili. Seveda je to le nekaj najpomembnejših ukrepov, ki so v osnutku plana predlagani vsem zaposlenim v delovni organizaciji, da o njih razpravljajo ter se tudi že nekako izrečejo kako naprej.

Pomembno in važno je tudi to, da se pri obnašanju razprav o samem osnutku plana pa le velikobolj odgovorno obnašamo, kot je to že bil primer v minulem obdobju. Prav gotovo je le to, da smo vsi skupaj še kako odgovorni za potek same javne razprave in o tem kdaj in kakšen plan bomo sploh sprejeli v skupni odgovornosti do tega tako pomembnega akta od katerega je v marsičem odvisna naša skupna prihodnost in pot v boljše gospodarjenje v trenutni situaciji v kateri se nahajamo ne le mi v TGA — ampak tudi drugod. Ne smejo ne v samih poslovnih poročilih zavajati tudi nekatere številke in zelo ugodni rezultati v posameznih panogah in smereh, kajti kaj hudo bi se nam lahko maščevalo to, če bi se le preveč oslanjali na minule rezultate dela in poslovanja v lanskem letu. Tako tega problema oziroma bolje rečeno naloge ne smemo prelagati iz enih ramen na druga, ampak se resno lotiti problema na pravem koncu in že takoj podvzeti vse potrebne ukrepe, ki nam že lahko vsaj plansko nakazujejo določene uspehe v naših skupnih prizadevanjih za realizacijo tistega kar se pred nas postavlja tako zahtevno in odgovorno.

Aluminij prihaja z zamudo, iz upravičenih razlogov, zato prosimo tudi vas, da sprejmete to z razumevanjem, posebno naše sodelavke, ker jim tako nismo mogli posvetiti sestavka, niti čestitke.

Toda v torek nam je bilo lepo, deležne smo bile tolike pozornosti, zato želimo vsem, da bi bili vsi dnevi v letu enaki osmemu marcu.

Nočemo, da bi nam prinašali rože, čestitke, nočemo prisiljene vljudnosti, želimo pa pozornost in enakopravnost.

Velikokrat smo že poudarjali in to se vedno ponavlja, da leži taka odgovornost na nas vseh skupaj in ne le tistih, ki so nam take predložene osnutke pripravili, saj je osnovni cilj v tem, da si res pripravimo in uskladimo tak program za bodoče poslovanje, ki mu bomo s skupnimi nalogami tudi v celoti kos, kajti samo s skupnim pristopom do realizacije zastavljenih ciljev v težkem letu v katerem se nahajamo — bomo dosegli tudi rezultate!

Vedno in povsod moramo imeti pred svojimi očmi dejansko ter tudi realno stanje v katerem je naše skupno gospodarstvo in k kateri ublažitvi lahko doprinesemo tudi mi. Res je, da se mnogo govori o dosedanjih uspehih naše stabilizacije (pa tudi neuspehih), vendar se iz stanja v katerem smo ne moremo izvleči samo z frazarjenjem in računi na kredite iz tujine, ampak je edini in možen uspeh oziroma izhod le v večjem doprinosu vsakogar izmed nas, da vsak na svojem delovnem mestu in v svojem delokrogu opravi vsaj tisto, za kar je zmožen, odgovoren in ne nazadnje odgovoren tudi pred našo družbo. Sleherne kritične pripombe, ki jih je večkrat tudi slišati češ »nisem kriv za to, da je prišlo do stabilizacije — pa je zato tudi ne bom izvajal — ampak jo naj tisti, ki so k temu doprinesli«. Tudi delno prav — samo kdo so pa tisti, je v sedanjem času kaj odgovorno iskati in za to ni niti časa, ampak je najbolje, če se lotimo reševanja problemov in trenutnega položaja v tisti smeri, ki nam tudi zagotavlja kar najhitrejši in uspešen izid. Zavedati se moramo stanja v kakršnem smo se znašli ter realno pogledati tudi širše okrog sebe ne le v domovini, ampak tudi preko naših meja, saj bomo lahko ugotovili, da se s podobnimi (ponekod še hujšimi) težavami ukvarjajo tudi drugod po svetu. To sicer ni in ne more biti nobena tolažba, kajti tudi v prihodnje si bomo največ krojili svojo usodo sami in ne pomaga več nobeno gledanje čez plot naših meja in pričakovati, da se bomo komu zasmilili. Če si bomo resnično vsi prizadevali, da bomo gospodarili kot dobri in skrbni gospodarji v bodoče, nam bo pa le vsako reševanje žgočih in nič kaj prijetnih problemov pa le nekoliko lažje in prijetnejše — to pa je samo in edino trenutno le v naših rokah, saj lahko uspehe dosežemo le z ustreznim, dobrim in uspešnejšim gospodarjenjem!

France MEŠKO

Članke za glasilo
pričakujemo do
15. marca 1983

Obisk predstavnikov izvršnega sveta SR Slovenije

O PROBLEMATIKI MODERNIZACIJE PROIZVODNJE PRIMARNEGA ALUMINIJA

V januarju sta obiskala našo delovno organizacijo Vlado Klemenčič, podpredsednik Izvršnega sveta SR Slovenije in Herman Rigelnik, predsednik komiteja za industrijo in gradbeništvo. Ogle dala sta si proizvodnjo aluminija v obeh elektrolizah in proizvodnjo v novi livarni. Po ogledu tovarne so bili organizirani razgovori, ki so se jih udeležili še: Franc Krajnc, podpredsednik Iz-

vršnega sveta SO Ptuj, Ivan Gerjovič, direktor SOZD UNIAL, Črtomir Zdravec, direktor IMPOL in predstavniki naše delovne organizacije: Franjo Gnilšek, glavni direktor, Milan Klajnšek, predsednik delavskega sveta TGA, občinskega sveta zveze sindikatov Ptuj, Boris Gajzer, Marjan Gorčenko, Alojz Gorčenko, Jože Kuzma, Niko Pauko, Janko Vuk, Danilo Toplek, Jernej Kostajnshek, Ivan Kodrič in Anton Kozoderc.

Glavni direktor je najprej seznanil goste z organizacijo delovne organizacije, z dohodkovnimi odnosi, z izvozom, uvozom, deviznim pokrivanjem in oskrbo s surovinami. Resni problemi pri oskrbi so s katransko smolo, silicijem, predvsem pa z mazutom. Prav zaradi pomanjkanja mazuta smo pričeli s plinifikacijo. Nato je goste seznanil s stanjem v obeh elektrolizah, predvsem pa s pripravljenim projektom za modernizacijo elektroliz. Pri tem je povedal, da je koncept spremenjen, ker ni na razpolago dovolj sredstev. Po novem konceptu bi naj modernizirali hale na 60.000 ton proizvodnje, modernizacijo bi pa opravili po podfazah. Izgradili bi tovarno predpečenih anodnih blokov in sestavljenico anod, izvršili rekonstrukcijo hale B na 34.000 ton letne proizvodnje, halo A bi postopoma izklopili, vendar tako, da bi ohranili proizvodnjo v obeh halah na višini 45.000 ton. Naslednja podfaza bi bila nova hala ali rekonstrukcija hale A tako, da bi leta 1990 lahko proizvajali 60.000 ton aluminija.

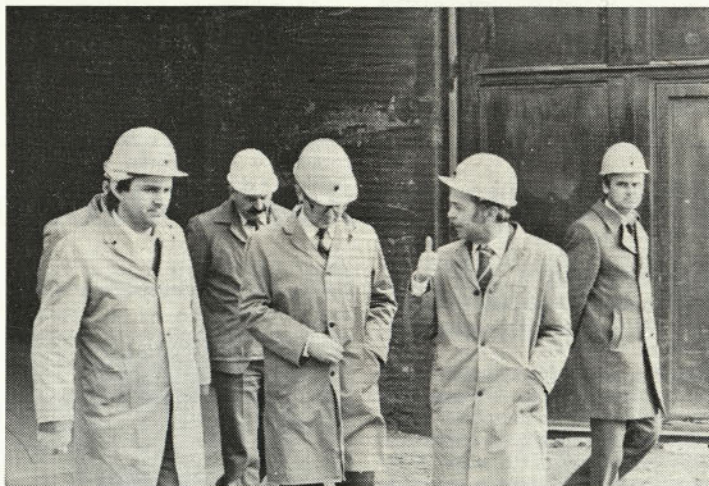
Pri vsem tem bi za I. podfazo potrebovali 1,73 milijarde din po cenah iz leta 1982 s tem, da se poraba el. energije bistveno ne spremeni, delni porast potrebe po električni energiji — za okrog 100 GWh — pa predvidevamo v obdobju 1988—1989.

Podpredsenika Izvršnega sveta SR Slovenije je zanimalo, kako smo oskrbljeni z boksiti tudi glede na razširitev proizvodnje in problematika dohodkovnih odnosov v okviru sozda. To problematiko sta obrazložila glavni direktor TGA in direktor sozda, nakar je predsednik seznanil vse prisotne s stanjem gospodarstva v Jugoslaviji, pri čem je poudaril, da je potrebno delati tako, da bi se čimveč izvažalo na konvertibilno področje, izvozniki bi pa naj bili deležni posebne stimulacije. Enotne kriterije za devize je potrebno določiti čimprej, tako, da bi prišli do trajnejšega režima za razpolaganje z devizami. Razkorak med uvozom in izvozom moramo sanirati.

Glede razvoja naše delovne organizacije je menil, da je nova koncepcija sprejemljiva. Na nivoju republike bodo kmalu razgovori na katerih bo dogovorjeno, katere investicije se bi v naši republiki dale realizirati. Bančna sredstva za investicije so skromna. Če ne bo dovolj sredstev bodo za posamezne investicije potrebni časovni premiki.

Glede na stanje naše delovne organizacije so predstavniki naše delovne organizacije povedali obema visokima gostoma, da utemeljeno pričakujejo pomoč pri razreševanju modernizacije TGA.

K.-n.

Dobitniki zlatega znaka

Že od novembra, ko je delavski svet TGA podelil znake, vam dolgujem razgovore z dobitniki tega priznanja TGA. Zato številko sem pripravila razgovor z Metko Krajnc, ki je dobila zlati znak za samoupravno delovanje in Ivanom Ogrincem, ki že vsa leta, odkar je v TGA opravlja pomembne funkcije v samoupravnih organih in krajevni skupnosti, kjer živi.

Iz Ljubljane v Kidričevo

Včasih, ko smo stanovali še v Kidričevem, v bloku, kjer živijo Kranjčevi, sem poznala tovarišico Metko le tako na videz. Dober dan je bilo vse, kar sva rekli, toda kljub temu je bilo še nekaj, kar mi je dajalo oblikovati podobo moje »podsode«. Dobro zna kuhati. Velikokrat, ko sem po službi komaj pripeljala otroke iz vrtca in odprla okno jedilnice, je od tam spodaj že tako mamljivo dišalo. Zdaj vem o njej še nekaj več.

Prijetno nasmejana s pojočo govorico, ki jo takoj izda, da ni iz teh krajev, me je sprejela v laboratoriju, kjer dela kot analitik za kontrolo proizvodov glinice.

Kaj in kdaj jo je prineslo sem, me je najprej zanimalo. »Nova lepa fabrika«, je bil kratek odgovor, ki ga je potrdil še njen značilen prijeten nasmeh. In nadaljevala je: »V službi sem bila v Mostah, kjer je bila ista proizvodnja kot v Kidričevem, kjer je takrat zrasla nova tovarna, ki je potrebovala delavce. Seveda so nas prišli snubiti in nas navdušili. Novo je, lepo, možnost napredovanja, tovarna ima velike perspektive, so govorili, pa sem šla pogledat to tovarno in čez mesec dni, septembra 1954, sem bila že njen član.«

Pa ni bilo težko oditi iz Ljubljane? Razumem, da greš z veseljem iz vasi, težje, kadar tako mlado dekle odide iz velikega mesta, hočem izvedeti od tovarišice Metke. »Takrat mi ni bilo težko, to je prišlo šele pozneje«. Še sedaj se spominja očetovih besed, s katerimi je hotel potolažiti mamo, ko je odhajala. »Pusti, saj bo čez štirinajst dni nazaj«. In kadar ji je bilo hudo, so jo prav te besede držale, da je trmasto vztrajala. Zabave v Kidričevem ni bilo kaj prida. Filmi so prihajali takšni, ki jih je tovarišica Metka gledala že pred leti v Ljubljani. Imela je sicer takoj družbo. Ob sobotah so hodili na ples v Kidričevo ali na Ptuj. »Ni bilo televizije in drugih reči, pa smo bili bolj družabni«, se spominja moja sogovornica.

Delo v laboratoriju je odgovorno

Zanimivo, prišla je 1954. leta za isto mizo kot je danes, v laboratoriju, ki je ostal nespremenjen. Vedno bolj daleč smo od novega, čeprav nam ga obljublja jo že veliko let«. Tudi delo, ki ga je opravljala takrat, opravlja še

Metka Krajnc

sedaj, le obseg se je spremenil — vedno več ga je. Med stekleničkami, bučkami, filtri, posodicami čudnih oblik in gorilniki je zadovoljna. Nikoli v vseh teh letih si ni želela drugam. Vsak dan dela iste stvari, toda pravi, da odkrije vedno kaj novega in vrednega. »Delo je odgovorno in zahteva natančnega človeka. Vsaka kapljica je pomembna. Delamo vendar z grammi in naše meritve potem odločajo o tonah tega in onega«. Včasih je potrebno za delo poprijeti tudi popoldne, če se mudi. To je bilo v začetku in tako je še sedaj, a zaradi tega nikoli ni jamrala. Tudi, kadar je bilo potrebno zaradi odgovornosti do nalog v samoupravnih organih poprijeti z dvojno močjo ali delo odložiti za kasnejši čas. »Tako je pač, moramo se prilagoditi. Majhen tozd smo in skoraj na vsakega pride nekaj zadolžitve. Saj tudi kadar so bolniške, dopusti ali kaj drugega, mora biti delo opravljeno. Tukaj nas je večina takih, ki lahko poprime mo za delo drugih. Poglejte samo tekočo kontrolo, ta ne more čakati, delo mora biti opravljeno vsak dan.«

Moški se želijo uveljavljati tudi zunaj tovarne

Hotela sem zvedeti, če tudi tovarišica Metka žaluje za dobrimi starimi časi, kot temu pravijo nekateri in poudarjajo, da je bilo nekaj posebnega biti tegeajevec. Široko se je nasmehnila in nekoliko tako zaključila: »Tega nisem nikoli čutila. Zdi se mi, da prinašajo to leta, ko vsak pojama za starimi časi, čeprav so bili ti časi hudi, morda hujši od današnjih. Moja generacija so bili v glavnem moški, ki so verjetno gledali na te reči drugače. Tudi v tovarni so lahko napredovali. Iz laboratorija so šli vsi v obrate. Tega sama nisem nikoli želela, saj sem bila z delom zadovoljna in sem še sedaj. Služba, dom, družina, sestanki, ali ni dovolj za

žensko! Pri moških je drugače, hočejo in želijo se uveljaviti tudi zunaj tovarne in si najti neko potrditev.«

Vedno za veselo družbo

Ko sva že pri teh rečeh — smo ženske dovolj emancipirane? »Z leti prav gotovo vsebolj, videti je to pri mlajših. Način življenja se ne da spremeniti kar čez noč.« Kaj pa praznovanje — osmi marec? »Ah, način praznovanja mi pa gre že rahlo na živce«, je bila odkrita. Prebcreš v dnevnem časopisju nekaj lepih besed, slišiš to na televiziji in kaj še hočeš več. Nisem navdušena nad nagovori in hrupnim praznovanjem. Za veselo družbo med svojimi pa sem vedno.« In če ji na avtobusu ne bi bilo slabo, bi bila letos z našimi ženskami v Trbovljah. Tako pa je ostala doma, kjer sem prepričana, ji je bilo lepo, saj ima doma kar tri kavalirje. Če bi jaz še stanovala v Kidričevem, bi gotovo lahko rekla: »Pri Krajncvih imajo zopet nekaj dobrega.«

Ivan Ogrinc

Rad delam z mladimi

V nedeljo, 20. februarja je bila v domu Krajanov v Skorbi kulturna prireditve. Veliko ljudi, navdušenih nad predstavo svojih sosedov iz Hajdine, je ploskalo in nikakor se ni nehalo smejeti tudi organizatorju — našemu delavcu Ivanu Ogrincu. V Skorbi je doma in tam se že od mladih let vključuje v delo KS. Dom, služba v TGA, delo v KS in še glasba, to so dejavnosti, med katerimi se razdaja iz leta v leto iz dneva v dan.

O sebi ne govori rad. »Ampak, če že mora biti, naj bo.« Seveda mora biti, dobil je zlati znak za delo na samoupravnem in družbenopolitičnem področju

v TGA, kjer je že od 1953 dalje. Prekinil je le za tisti čas, ko je šel domovini služiti. Prav gotovo pa je bila godba tista, ki ga je pripeljala v TGA, kajti član godbe TGA je bil že prej, preden se je tu zaposlil. Pustil je delo na železnici in ostal v TGA, čeprav je imel do Maribora ugodne prometne zveze. Kasneje ga je še enkrat zamikalo, da bi naredil črto pod TGA in šel, pa ni šlo več. Delo, okolje, ljudje in godba, vse to je zopet tehtnico usode nagnilo na stran TGA in ostal je. Zadolvoljen je z delom in sodelavci, saj se znajo odkrito pogovoriti. Tu so še mladi, ki so mu jih zapuili v uvajanje. Trenutno je mentor 14 delavcem, pred tem pa jih je imel kar 25. »Nikoli nisem imel problemov z mladimi, celo vseč mi je biti med njimi, pritegnila me je vedrina in razposajenost ter tudi dobro delo. Sicer se še vedno najdejo kakšne črne ovce, ki pa skupine ne pokvarijo. Mladino je potrebno na pravem mestu vključiti in opozoriti, če je kaj narobe. Edini problem, ki ga opazim pri mladih v našem tozdu je žigosanje kartic. Že v začetku sem bil proti uram. Pa ne zaradi tega, da ne bi hotel sprejeti novosti, ampak menim, da še vedno nimamo toliko zavesti, da bi z njim lahko pošteno ravnali.«

Ugled smo si pokvarili sami

Že dolgo je v TGA. Vsa leta je bil vključen v delo samoupravnih organov, dobro pozna rast naše delovne organizacije, zato me je zanimalo, kako bi ocenil trenutno situacijo. »Včasih smo bili večja sila, če lahko tako rečem, danes pa je to drugače. Drugi nas kritizirajo: predvsem zato, ker se mi med seboj ne moremo spraviti na neko skupno pot. Ugled smo si pokvarili sami. O naših problemih razpravljajo marsikje zunaj delovne organizacije, toda ti vidijo le naše slabe strani. Mislim, da bi morali vodilni temu narediti konec, če bi bili enotni, bi bila lahko TGA ena od vodilnih v ptujski občini. Mislim tudi, da ima ZK pri nas premalo moči in vpliva, da bi naredila red tam, kjer je potrebno.«

Premalo dajemo poudarka izbiri kandidatov

Kaj pa bi lahko rekli o delu naših samoupravnih organov? Smo dovolj zreli pri odločanju, ali je tu le peščica ljudi, ki ve kaj dela? Sestav samoupravnih organov je dostikrat naključen. Premalo dajemo poudarka izbiri kandidatov. Pa še nek problem je prisoten. — Ljudje, ki odločajo, bi morali imeti točne informacije, da bi na sestanku brez zadrege glasovali. Velikokrat pa se zgodi, da je te težko dobiti, tudi pri tistih, ki bi morali biti v pomoč in v takem primeru je težko odločati.«

Že dolgo govorimo o nagrajevanju po delu in zadnje čase v tozdih glasno kritizirajo čez skupne službe. Kaj bi rekli o tem?

»No nad skupnimi službami nimam toliko vpogleda, da bi lahko sodil, kaj je prav in kaj ne. Vem, da bi bilo dobro, če bi bili plačani toliko, kolikor za tozde naredijo. O tem zadnje čase res veliko govorimo, kako pa bomo to uresničili, to pa je drugo vprašanje. V tozdih bi pomirila duhove svobodna menjava dela, na čiste račune pa mislim, da nikoli ne bomo prišli.«

Nagrajevanje po delu — večji uspeh tozda

»Nagrajevanje po delu? Osebo ne zavzemam zanj. V tem vidim večji uspeh tozda. V skupini je več različnih delavcev, ki se razlikujejo po uspešnosti in pošteno bi bilo, da tisti, ki več naredi, tudi več zasluži. Vsa dela se ne dajo oceniti, veliko pa je takih, kjer bi lahko že takoj začeli ocenjevati po novem. Toda tudi s tem bi imeli dodatno

delo. Verjetno bi bilo potrebno zaposliti nekoga, ki bi to spremljal in prepričan sem, da bi se našel kdo, ki bi rekel, da je ta odveč, ker ni v proizvodnji, taki pa nam jemljejo le denar. Morda se motim, toda pri nas je navadno tako.«

Poklepeta sva še o marsičem — o delu v strojni delavnici I, kjer je vodja od 1979. leta, ko je končal delovodsko šolo, o sestankih, ki jih imajo vsako jutro vsi vodje s predpostavljnim, vmes pa je zvonil telefon, prihajali in odhajali so delavci, v kotu ob steni pa je ves čas nek praktikanč risal načrt.

Prosti čas, ki prinaša zadovoljstvo

Začela sem sestavek s predstavo v kulturnem domu oziroma domu krajanov. Zakaj? Zato, ker je ta dom in vse, kar se v njem godi povezano z življenjem in delom Ivana Ogrinca. O njem govorim z veliko ljubeznijo in že zdavnaj je pozabil na vse prehojene

poti, prevožene kilometre, vse zaplete ob iskanju soglasij, teh in onih potrdil, materiala in vse tiste ure prostovoljnega dela, ki ga je kot predsednik gradbenega odbora, skupaj s svojimi vasčani, vzdal v stene stavbe z željo, da bi »služila razvedrilu mladih in starejših krajanov«. V dveh letih jim je uspelo postaviti dom s 440 m² uporabne površine — v njem je velika dvorana z odrom, mladinski prostor, sejna soba, garderobe in še kaj. Vsak mesec imajo prireditve. Zdaj, ko še vračajo kredite, so to predvsem veselice.

Še in še bi lahko govorila o delu v krajevni skupnosti, še in še bi ga lahko hvalila, a mojemu sogovorniku to ne bi bilo všeč. Nekaj pa le še morem napisati, ko sva namreč govorila o slogi in požrtvovalnosti krajanov in njegovi vlogi pri tem, je rekel: »V Kidričevem tega ne bi mogel narediti« in verjamem mu.

Potem sva rekla še nekaj o glasbi. Pri godbi TGA igra že od 1949 dalje. Začel je s klarinetom, pred leti pa ga je zamenjal s

saksofonom. Z leti je vse težje igrati. Potrebno je veliko vaje, sploh pred nastopi.

Pogrešamo moraino podporo

»Večkrat sem že razmišljal, da bi se posloval od godbe. Pa se zgodi, da mogoče le enkrat ne grem na vajo ali nastop, več pa ne morem izostati. Preveč dolgo že živim s tem in ne morem nehati«. Kako pa je z mladimi, me je zanimalo. »Mladi so precej manj navezani na skupino, ni jim težko kar čez noč prekiniti. Za obstoj godbe se sicer še ni treba bati, nujno potrebno pa je, da bi prihajali taki, ki imajo vsaj osnovno glasbeno znanje. Glasbena šola bi bila skoraj nujna, drugače godba ne bo mogla več obstojati.

Tako nekako sva razmišljala o delu v TGA in v prostem času, ki to sploh ni, saj je zakoličen z vajami, sestanki in zadolžitvami, pa vendar je to zanj čas, ki ga bogati in mu prinaša zadovoljstvo.

Vera Peklar

Razvojne možnosti slovenske aluminijске industrije

Otežena gospodarska situacija zahteva od nas smotnejše gospodarjenje in dolgoročneje opredeljevanje razvojnih ciljev posameznih gospodarskih subjektov oziroma celotnega gospodarstva. Slovenska aluminijška industrija je zagotovo eden izmed tistih gospodarskih subjektov, za katerega bo potrebno v najkrajšem času opredeliti dolgoročne razvojne možnosti, ki bodo temeljile na realni oceni stanja. Prav pomanjkanje realno ocenjene dolgoročne razvojne usmeritve je v veliki meri oviralo uresničitev investicijskih posegov v tej industrijski veji.

1. Opredelitev stanja aluminijске industrije

1.1. Aluminijška industrija v svetu

Osnovna značilnost je zelo pomembna vloga šestih multinacionalnih družb, ki v veliki meri direktno oziroma indirektno nadzirajo proizvodnjo in prodajo primarnega aluminija in aluminijških polizdelkov, pa tudi glinice in boksita. Nadzor multinacionalnih družb pa ni samo ekonomske narave, ampak je še izrazitejši na področju razvoja in prenosa tehnologije. Nadaljnja značilnost je tudi zelo močna vertikalna povezanost proizvajalcev in predelovalcev, kar v veliki meri zmanjšuje okvirje svobodnega trženja s primarnim aluminijem.

1.2. Aluminijška industrija v SFRJ

V zadnjih desetih letih so bile poleg obstoječih kapacitet v SR Sloveniji, zgrajene nove kapacitete za proizvodnjo primarnega aluminija v SR Črni Gori, SR Hrvatski in SR BiH. Osnovne značilnosti vseh so:

— proizvodne kapacitete od 80.000 — 100.000 ton, z željami za njihovo povečanje

— gradnja proizvodnih kapacitet je temeljila na blagovnih kreditih, ki se odplačujejo z primarnim aluminijem (skupne obveznosti letno cca 120.000 ton)

— vzporedno s proizvodnjo primarnega aluminija so pričeli z izgradnjo lastnih predelovalnih kapacitet

— poslovne povezave s čistimi predelovalci (pred vsem iz drugih republik) pa temeljijo skoraj izključno na SaS o skupnih vlaganjih v primarno proizvodnjo

— tehnološke rešitve pri proizvodnji prim. aluminija so relativno nove, vendar že za najnovejši dosežki precej zaostajajo.

1.3. Aluminijška industrija v SR Sloveniji

Jedro te industrije tvori pred približno 30 — leti zgrajena proizvodnja primarnega aluminija v Kidričevem (cca 47.000 ton) in predelava v Slovenski Bistrici, (cca 45.000 — 50.000 ton) ki sta danes povezani v SOZD Unial. Pomembno vlogo pa imajo tudi predelovalci livarskih zlitin, katerih predelovalne kapacitete se nahajajo po vsej Sloveniji in znašajo cca 12.000 ton.

Bistvene značilnosti te industrije so:

— močna dohodkovna povezanost v okviru SOZD Unial

— kapacitete za proizvodnjo primarnega aluminija so zastarele, kar ima za posledico slabše normative porabe surovin in nenormalno slabe pogoje dela

— stopnja predelave je v primerjavi z ostalimi jugoslovanskimi predelovalci precej višja

— kreditne zadolženosti praktično skoraj ni, tako da tudi ni odplačevanja anuitet s primarnim aluminijem

— v tej industriji je direktno zaposlenih več kot 8.000 ljudi, med tem ko je število indirektno vezanih zaposlenih nekajkrat večje.

2. Odnos med ponudbo in povpraševanjem na aluminijškem tržišču

2.1. Ponudba in povpraševanje v svetu

Zaradi pomanjkanja energetskih virov oz. njihove naraščajoče cene v razvitih kapitalističnih državah, se je pričel zmanjševati delež le teh pri proizvodnji primarnega aluminija, nove kapacitete pa gradijo skoraj izključno v manj razvitih oziroma energetsko bogatih deželah, vendar pod strogimi tehnološkimi in ekonomskimi nadzorom multinacionalnih družb. Manj stabilne ekonomsko-politične pogoje gospodarjenja v energetsko bogatih in največkrat manj razvitih državah poskušajo multinacionalne družbe kompenzirati z naložbami na različnih koncih sveta, da lahko nenadne izpade nadomestijo z intenzivnejšo proizvodnjo drugod.

Večina razvitih držav pa kljub otežkočenim pogojem gospodarjenja ohranja proizvodnjo primarnega aluminija na starih lokacijah, s tem da se proizvodne enote modernizirajo (ZRN, Švica, Francija, Norveška). Vzroki za takšne odločitve so predvsem:

— že omenjena ekonomsko-politična nestabilnost v energetsko bogatih državah

— velika industrijska tradicija delovne sile pri proizvodnji in predelavi aluminija, ter v okviru vertikalno povezanih sistemov dosežena visoka stopnja predelave

— veliki problemi razvitih držav z nezaposlenostjo delovne sile

— strateški pomen proizvodnje aluminija za razvoj in normalno delovanje posameznih gospodarskih subjektov in celotnega gospodarskega sistema.

Poraba oziroma povpraševanje po aluminiju v svetu je v obdobju 1971 — 1981 naraščala z povprečno stopnjo rasti cca 4%, vendar ne konstantno, saj je v letih 1975, 1980 opazno nazadovanje porabe.

Vzrok za takšno stanje so splošna recesijska gibanja, katerih posledice se močno odražajo na porabi aluminija.

Zelo ugodne fizikalno-kemijske karakteristike aluminija in predvsem aluminijških zlitin kot so: nizka specifična teža, ugodno razmerje med mehanskimi lastnostmi in specifično težo, korozijske lastnosti, električna prevodnost, sposobnost reflektiranja oziroma absorpcije itd., odpirajo naslednje možnosti uporabe.

Na osnovi predvidenih cenovnih odnosov med substitucijskimi surovinami in ocenjene elastičnosti povpraševanja lahko v bodoče pričakujemo približno enako povprečno stopnjo rasti potreb, to je do 5% letno. Zaradi problema zagotovitve energije, predvsem pa njene cene, se ponudba primarnega aluminija ne bo neomejeno povečala, ampak bo dolgoročno gledano sledila gibanju potreb. V posameznih krajših časovnih obdobjih lahko pričakujemo tudi večja odstopanja od predvidene povprečne stopnje rasti (tudi upadanje rasti), ki pa naj bi se na daljši rok izničila z nasprotnimi gibanji. Pomembno vlogo pri zadovoljevanju potreb po aluminiju ima predelava sekundarnega aluminija, saj le ta v razvitih zahodnoevropskih deželah predstavlja približno 1/3 zadovoljenih potreb.

2.2. Ponudba in povpraševanje na jugoslovanskem tržišču

Na jugoslovanskem tržišču nastaja paradoksalna situacija, saj

(Nadaljevanje na 6. strani)

kljub novim proizvodnim kapacitetam, primanjkljaj primarnega aluminija ni zmanjšal. Vzrok za takšno stanje je predvsem odplačevanje blagovnih kreditov z aluminijem in v manjši meri z aluminijevimi polproizvodi. Odplačevanje blagovnih kreditov traja najmanj do leta 1991, najverjetneje pa še tudi dalje, kajti neizpolnjene obveznosti iz tekočega leta se prenašajo v naslednje leto. Zaradi pomanjkanja električne energije, ne moremo pričakovati, da bi bilo možno v bodoče bistveno povečati kapacitete, prej lahko pričakujemo da bo cca 320.000 ton inštaliranih kapacitet slabše izkoriščeni. Rezerva sicer obstaja še v sekundarnem aluminiju, ki lahko v mnogih primerih nadomesti del primanjkljaja, vendar bo potrebno izpopolniti sistem zbiranja odpadkov ter vzpostaviti kvalitno predelavo.

Poraba aluminija je v primerjavi z razvitimi deželami na dokaj nizki stopnji, za kar je najverjetneje krivo kronično pomanjkanje aluminija v preteklih letih. Prav ta dokaj nizka stopnja porabe daje možnosti za hitrejši razvoj, ki pa je zopet omejen s ponudbo, kajti zaradi že opisane paradoksalne situacije bo potrebno v naslednjih letih uvoziti najmanj cca 50.000 ton aluminija, če hočemo obdržati današnji nivo zadovoljevanja potreb po aluminiju. Torej bi bilo potrebno za povečanje stopnje rasti potreb aluminij uvoziti iz konvertibilnega tržišča, kar pa v današnjeplačilni obilnčni situaciji najverjetneje ne bo izvedljivo.

Vertikalno povezovanje proizvajalcev in predelovalcev aluminija je močno prisotno tudi na jugoslovanskem tržišču. Osnova za povezovanje so v večini primerov republiške meje (SOZD-i: Unial Maribor, Energoinvest Sarajevo, Jadral Šibenik), največkrat pa je obvezno tudi sovlaganje v proizvodnjo aluminija, še posebej pri medrepubliških povezavah.

Slovenska aluminijaska predelovalna industrija potrebuje letno cca 55.000 ton primarnega aluminija. S proizvodnjo primarnega aluminija v Kidričevem je pokritih cca 75 % potreb, preostale količine pa so uvožene (cca 10 %) oziroma nabavljene v drugih republikah (cca 15 %).

Torej obstoj in nadaljni razvoj slovenske aluminijaska predelovalne industrije na zagotovitvi primarne surovine iz Kidričevega, kajti ni realnih možnosti, za dolgoročno zagotovitev v drugih republikah oz. iz uvoza brez sovlaganj v proizvodnjo primarnega aluminija, ob že omenjenih spremljajočih tveganjih (zapiranje v republiške okvire pri dobavah na jugoslovanskem tržišču in politični riziki pri sovlaganju v deželah v razvoju). Vendar tudi proizvodnja primarnega aluminija v Kidričevem zaradi tehnološke zastarelosti in nenormalnih pogojev dela, brez investicijskih posegov ne bo sposobna v že ustavljenem toku oskrbovati slovenske predelovalne industrije.

Pogosto se pojavljajo vprašanja, ali je umestno ohranjati proizvodnjo primarnega aluminija na lokaciji v Kidričevem, to pomeni jo modernizirati, kajti:

- lokacija ni najbolj primerna
- kapaciteta je premajhna, za njeno bistveno povečanje pa ni realnih možnosti, zato so povečani fiksni stroški na enoto
- vertikalna povezava s predelovalno industrijo obstaja, toda končni proizvod predelovalne industrije ni na dovolj visoki stopnji predelave
- v konceptu splošne usmeritve slovenskega gospodarstva je malo prostora za primarno industrijo, posebej še energetske intenzivno.

Pripombe glede lokacije in premajhne kapacitete so zagotovo umestne, toda v primerjavi z lokacijami, v zadnjih letih moderniziranih proizvodnih kapacitet v Zah. Evropi, ni bistvenih razlik. V svetu gradijo nove ele-

ktrolize s končno kapaciteto več kot 200.000 ton letno, na drugi strani pa modernizirajo tudi manjše kapacitete kot je obstoječa v Kidričevem.

Glede vertikalne povezave in še posebej stopnje finalizacije proizvodov slovenske predelovalne industrije je bilo v preteklosti precej govora, toda nekih oprijemljivih kriterijev za dejansko opredelitev tega pojma do danes še ne poznamo. Priznati moramo, relativni zaostanek naše predelovalne industrije za svetovno konkurenco, vendar je to vsesplošen pojav. Izvojni rezultati SOZD Unial v zadnjih letih (količinski in dohodkovni) dokazujejo da zaostanek za svetovno konkurenco le ni tako velik, večja pa se skoraj v večini primerov z večanjem stopnje finalizacije.

Strateške odločitve v zvezi z ohranjanjem neke primarne proizvodnje oz. njene ukinitve, niso enostavne, posledice pa se zaznavajo šele po nekaj letih, ko poti nazaj ni več.

3. Možnosti razvoja slovenske aluminijaska industrije

Pri opredeljevanju možnosti razvoja slovenske aluminijaska industrije je potrebno izhajati iz sledečih izhodišč:

- potrebe slovenske predelovalne industrije znašajo cca 55.000 ton aluminija in aluminijevih zlitin
- na jugoslovanskem tržišču ni mogoče dolgoročno nadomestiti eventualnega izpada proizvodnje primarnega aluminija v Kidričevem; možna je le delna nadomestitev ob obveznih sovlaganjih v razvoj primarne aluminijaska industrije
- dobava aluminija iz uvoza dolgoročno niso zanesljive, kajti zraven potrebnega sovlaganja z določenim politično-ekonomskim rizikom obstajajo v današnji situaciji še nepremostljivi plačilno-bilančni problemi
- možnosti za ohranjanje in razvoj slovenske aluminijaska predelovalne industrije temeljijo torej le na osnovi lastne primarne surovine
- obstoječe kapacitete za proizvodnjo primarnega aluminija (cca 45.000 ton) zahtevajo brezpogojno modernizacijo, v nasprotnem primeru pa zmanjševanje proizvodnje oz. njeno opustitev
- splošno pomanjkanje energetskih virov ne dopušča bistvenega povečanja količin električne energije za potrebe proizvodnje primarnega aluminija v SR Sloveniji
- obstoječa infrastruktura v Kidričevem (tovarna glinice, livarniške kapacitete itd.), ter dolgoletne delovne izkušnje so dobra osnova za modernizacijo proizvodnih kapacitet.

Izhajajoč iz navedenih dejstev in upoštevanjem razvojnih možnosti kot predelovalne, moral temeljiti na naslednjih osnovah:

1. Moderniziranje proizvodnje primarnega aluminija v Kidričevem z uvedbo nove tehnologije (predpečene anode)
2. Z modernizacijo količinsko povečanje proizvodnje primarne-

ga aluminija naj bo v okvirih, ki jih dopušča z novo tehnologijo pridobljeno zmanjševanje porabe el. energije na tono proizvedenega aluminija (cca 20 % zmanjšanje), kar znaša v današnjih pogojih gospodarjenje maksimalno povečanje proizvodnje primarnega aluminija na 55.000 — 60.000 ton letno.

3. Modernizacija proizvodnje primarnega aluminija mora temeljiti na lastnem znanju in 30-letnih delovnih izkušnjah pri proizvodnji primarnega aluminija, ob eventualni tehnološki pomoči iz tujine.

4. Oskrba s surovinami in reprodukcijskim materialom za povečanje proizvodnje na cca 60.000 ton ni problematična, delež uvoženih surovin in reprodukcijskega materiala znaša 30 — 35 %.

5. Potrebno bo usposobiti kvalitno predelavo sekundarnega aluminija in to s kapaciteto najmanj cca 10.000 ton letno.

6. Modernizacija proizvodnje primarnega aluminija in kvalitna predelava sekundarnega aluminija bi ustvarili pogoje za zadovoljevanje potreb slovenske predelovalne industrije, ki bi pa morala v svoje razvojne programe vključiti predvsem ukrepe za povečanje stopnje predelave aluminijevih polizdelkov in njihove kvalitete, količinsko rast predelave pa upočasniti. Tako bi cca 70.000 ton primarnega in predelanega sekundarnega aluminija moralo dolgoročno zadovoljevati potrebe slovenske predelovalne industrije.

7. Za uresničitev teh načrtov (izvedbe modernizacije in zagotovitev kvalitetne predelave) in premostitev vseh deviznih in tudi dohodkovnih problemov, bo nujno še tesnejše dohodkovno povezovanje, ki bo omogočalo enakomeren razvoj primarne in predelovalne industrije. Dohodkovni sporazum na nivoju SOZD-a Unial je dovolj dobra osnova na tem področju. Modernizacija proizvodnje primarnega aluminija brez istočasnega razvijanja nadaljnje kvalitetno usmerjene predelave in obratno, predelovalna industrija brez lastne surovinske osnove, nima pravih pogojev za nadaljni razvoj v okvirih slovenskega gospodarstva.

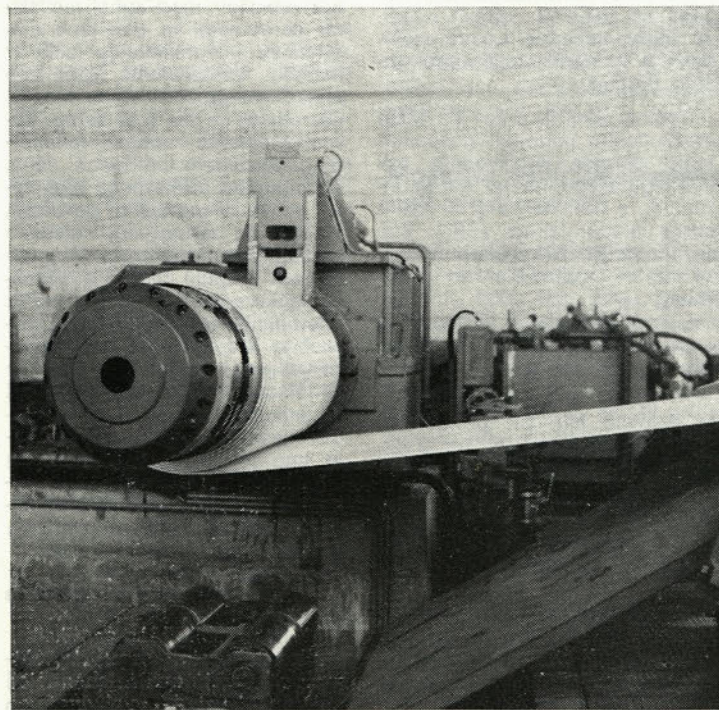
8. Terminalska opredelitev navedenih razvojnih možnosti je zaradi otežkočenih pogojev gospodarjenja manj jasna, vsekakor pa bo potrebno pri realizaciji upoštevati fazni pristop.

V prvi fazi, ki bi bila morala biti končana v letih 1985—1987, bi moral biti večji povdarek na modernizaciji proizvodnje primarnega aluminija (izgradnja tovarne predpečenih anod in modernizacije 1/2 proizvedenih kapacitet), manjši pa na kvalitnem razvoju predelave.

Druga faza pa bi pomenila večji povdarek na kvalitnem razvoju predelave in pa dokončanje modernizacije kapacitet za proizvodnjo primarnega aluminija.

Realnost opredeljenih razvojnih možnosti je sicer v oteženih pogojih gospodarjenja najverjetneje ogrožena, vendar se

Siroki trak

SPODBUJANJE INVENTIVNE DEJAVNOSTI PRI STROKOVNEM KADRU

Množična inventivna dejavnost bo uspešna, kadar bo poleg obstoja dobre organizacije po upravni in samoupravni liniji celotni delovni kolektiv in vsak posameznik dobro informiran o koristnosti in pomembnosti tega dela. Poseben poudarek pri tem delu je treba dati pridobivanju tehnologov in strokovnih rešitev.

Pogosta ovira za kreativno delo je nejasna razmejitev med delovnimi dolžnostmi in inventivnim delom, kar zlasti velja za sodelavce razvojnih služb, laboratorijev in tehničnih sektorjev, torej za tiste strokovnjake, ki bi lahko ustvarili najhitreje in največ novih tehničnih rešitev.

V propagandne akcije je treba zajeti čimveč takih kadrov in jih usmeriti v inventivno delo. Niso namreč redki primeri, da napačno postavljeni odnosi povsem omrtvijo ustvarjalno delo, kar brez potrebe zaostri položaj v podjetju. To se zelo hitro pokaže v zmanjšanem razvojnem delu in razpadanju raziskovalnih in razvojnih timov, kar ima težke posledice za slovanje in gospodarjenje v podjetju.

»V vse samoupravne sporazume ali pripadajoče pravilnike o množični inventivni dejavnosti je potrebno vnesti predvsem načelo, da lahko v tej dejavnosti sodeluje vsak delavec, ne glede na stopnjo izobrazbe in delovna opravila.« (Družbeni dogovor MGZP)

Pri popularizaciji naših ciljev in nalog moramo s prikazovanjem dejstev odstranjevati nezaupanje, zavist in ostale oblike odpora, ki se bodo vsekakor pojavljale. Zastoj pri inventivnem delu, ki traja že več kot dve desetletji, je ustvaril plodna tla za nezaupanje vseh: od širokih množic neposrednih proizvajalcev, strokovnih delavcev, raziskovalcev in tehnologov, (ki bi lahko uspešno kreirali precej več novih tehničnih rešitev), do vodstvenih struktur, ki v veliki meri lahko vplivajo na sprejemanje novosti v proizvodnji.

Posebno pozornost moramo posvetiti pridobivanju potencialnih inovatorjev, ki so sedaj zaradi znanega stanja premalo zainteresirani za inventivno delo.

Glavna sprememba v primerjavi z dosedanjimi pogoji je v programiranju dela in objavljanju perečih problemov, ki jih naj rešujejo strokovni delavci. Delovna organizacija mora poiskati rešitve za glavne probleme in s tem nuditi kritje za nujne stroške, kakor tudi pokazati interes za uporabo novih tehničnih rešitev. Logično je, da v komisijah, organih in službah, ki obdelujejo inventivno dejavnost, sodelujejo predvsem aktivni avtorji. Sedanja praksa, da take funkcije pogosto prevzamejo osebnosti, ki niso aktivni inovatorji ali so celo nasprotno takemu delu, vsekakor ni vzpodbudna oblika za pridobivanje ljudi.

Nikakor ne smemo zanemariti neposredne ekonomske povezave dela vodstvenih kadrov z inovacijskimi procesi. Znano je, da nastane zelo kočljiv položaj, kadar so vodilne osebnosti v podjetju same nosilci pomembnih inovacij in tako težko uveljavijo svoje avtorske pravice. Največkrat se morajo odreči avtorskim pravicam, če se hočejo izogniti konfliktom. Tako nastaja praksa, da se od vseh kadrov zahtevajo inovacijske rešitve samo po službeni dolžnosti. Niso redki primeri, da vodstva v temeljnih organizacijah ali samoupravni organi, pa tudi oboji skupaj, rešitve problemov zahtevajo kot službeno dolžnost, kar že vnaprej izključuje inovacijsko dejavnost kot obliko udeležbe v proizvodnji. Zato je posebno pomembno, da se v praksi od vsega začetka enakopravno uveljavljajo pravica do sodelovanja pri kreiranju inovacijskih rešitev za vse delavce, torej tudi za vodilne kadre, da ne bi bili oni že vnaprej diskriminirani.

Uvajanje v proizvodnjo je dostikrat enako zahtevno ali celo težje od samega kreiranja inovacij, skoraj vedno pa tako delo presega okvir delovnih dolžnosti za uvajanje zadolženih oseb. K temu je treba prišteti še neposredno osebno odgovornost za takó delo. Zato morajo biti uvajalci novitet nagradjeni za opravljeno dodatno delo v obliki, ki je v tem sestavku predvidena kot osnovni stimulacijski ukrep v naši akciji. Taka oblika stimulacije bo med vodstvenimi in tehničnimi kadri

temeljito spremenila tudi odnos do samih inovacij. Namesto dosedanjega nezaupanja, nezainteresiranosti ali nasprotovanja inventivni dejavnosti bodo ti kadri dovolj in trajno stimulirani za sodelovanje. Pričakovati je treba ne samo njihovo vsestransko angažiranost pri uvajanju inovacij v uporabo, temveč bodo spodbujali tudi sodelavce k temu, kar bo razširilo krog aktivnih avtorjev.

Za našo akcijo popularizacije so važni tudi podatki in argumenti o ekonomskih koristih, ki jih z organiziranim inventivnim delom doseže delovna sredina in skupnost kot celota in so dokaz proti nevoščljivosti in ugovorom zaradi plačila za uspešne inovacije.

Pri tem je očitno, da je delitev z inovacijskim delom ustvarjenega dela dohodka med kolektivom in avtorji nadvse ugodna za kolektiv, saj kolektivu v povprečju ostaja nad 90 %, avtorji pa dobijo manj kot 10 % tega dohodka. Lahko trdimo, da tako ugodne delitve organizacije združenega dela druge pač ne morejo dosežati.

Inventivno delo na množični podlagi ne bi smelo imeti samo politične podpore vseh organizacij in dejavnikov v podjetju, ampak mora biti zlasti strokovno organizirano in vključeno v produkcijske in razvojne plane organizacij združenega dela. Tako bo sedanja situacija, ko avtor sam izbira, kaj bo »pogrunta!« in išče, kdo bo to uporabil, bistveno spremenjena, ker bo delovna organizacija iskala sposobne avtorje za reševanje svojih problemov.

Namen tega sestavka je, da daje delni odgovor tistim strukturam, ki gledajo na inovacijo, ki jo poda tehnični kader, kot na nekaj, kar bi za vse morala biti delovna dolžnost, ker sami nimajo interesa za kreiranje in da je usmerjen k čimvečjemu angažiranju strokovnih kadrov pri inventivnem delu. V tem delu ni razlik glede tega, kdo daje predlog, ker daje vsem zaposlenim enake možnosti pri uveljavljanju njihovih zamisli ali novih tehničnih rešitev.

K. L.

(Inventivna dejavnost v združenem delu, 1976)

Iznajditeljstvo

INVENTIVNI PREDLOG ŠT. 280

Z naslovom »IZBOLJŠAVA PRI SPAJANJU GUMI-TRANSPORTERJEV« je prijavil inovator Stanko MATJAŠIČ, KV vulkanizer v TOZD Vzdrževanje.

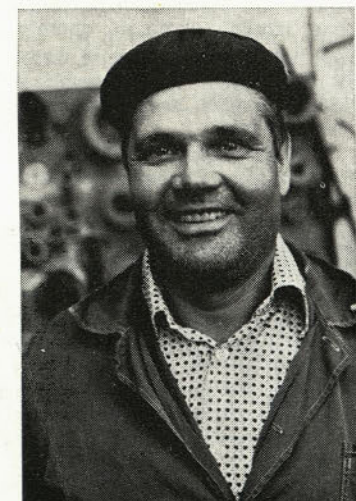
Avtor je predlagal, da gumi-transporterjev ne bi več spajali kot doslej, ko so za prekrivanje uporabljali še dva zaščitna sloja, ampak po njegovem predlogu, ko na samem traku pustijo oba konca daljša za 30 mm, ju prekrijejo in spojijo. Na ta način gumi-transporterje spojijo cca 4 ure prej, kot po starem načinu dela, prihranijo pa tudi po 2 kom pasov za spajanje trakov, ki so jih prej morali celo uvažati.

V TOZD Vzdrževanje so ocenili, da predlog predstavlja izboljšanje obstoječega tehnološkega postopka, da je gospodarska korist predloga v prihranku materiala in skrajšanju potrebnega delovnega časa in ga realizirali.

Komisija za inventivno dejavnost je predlagala delavskemu svetu TOZD Vzdrževanje, naj prizna avtorju posebno nadomestilo na podlagi gospodarske koristi, ki jo predstavlja:

- 4 ure prihranka na času pri spajanju enega traku,
- prihranek 466,00 din pri 1 traku za vulkaniziranje, širine 100 mm,
- prihranek 577,00 din za 1 kg lepila SC 2000 (pri 24 spojenih trakovih se prihrani 2 kg lepila).

S faktorjem 0,60 se upoštevajo avtorjeve redne naloge in opra-

Stanko Matjašič

vila v odnosu do inventivnega predloga.

Delavski svet je tak predlog potrdil. Korist iz inv. predloga bomo avtorju vsako leto po ključnem računu izplačali posebno nadomestilo.

Tov. Matjašič je v TGA zaposlen že več kot 26 let. Do sedaj se je med inovatorje vpisal trikrat, dvakrat sam, enkrat pa v skupini sodelavcev. Vsi predlogi so bili realizirani.

Tov. Matjašič se zaveda, da so lahko tudi na videz majhne izboljšave pomembne v proizvodnji.

(Nadaljevanje na 8. strani)

(Nadaljevanje s 6. strani)

moramo zavedati tudi dejstva, da smo v zadnjih letih dobesedno zamudili nekaj idealnih priložnosti za dolgoročno zagotovitev boljše prihodnosti, in da se moramo končno sprijazniti z realnostjo, da nam nihče od zunaj ne bo ustvaril idealnih pogojev za uresničitev naših ciljev, če tega ne bomo poskušali sami.

Ker se stanje na svetovnem tržišču v zadnjih mesecih premika v ugodni smeri (cenovni odnosi), kar naj bi bila posledica pričetka splošnega oživilja-

nja gospodarskih aktivnosti, so seveda razvojne možnosti slovenske aluminijske industrije (predvsem modernizacija kapacitet za proizvodnjo primarnega aluminija) iz dneva v dan realnejše.

Največ je in bo tudi v prihodnje odvisno od nas samih, od naše organiziranosti in pripravljenosti za sodelovanje na vseh področjih. Zavedati se moramo, da takšnih priložnosti ni veliko, tako da se lahko zgodi, da je ravno ta ena izmed zadnjih...

Janko Bedrač

(Nadaljevanje z 8. strani)

INEVENTIVNI PREDLOG ŠT. 211

Z naslovom »PREDELAVA LIVNIH TULCEV NA INDUKCIJSKIH PEČEH« je prijavil inovator Rudi ČELAN, mat. št. 623, VKV ključavničar iz TOZD Vzdrževanje.

Inovator je predlagal, da bi livne tulce na indukcijskih pečeh, ki so bili vijčani s 4 vijaki M 16 x 70, predelali na ušesa z zagozdami. Na ta način bi pri vsaki zamenjavi tulca prihranili veliko delovnega časa in pa seveda tudi po štiri vijake z maticami. Povedati je treba, da so indukcijske peči tri, zamenjave tulcev pa se vršijo enkrat tedensko.

V TOZD Predelava so predlog ugodno ocenili, zahtevali pa so, naj se ustanovi posebna komisija, ki bo ocenila realni čas, potreben za zamenjavo tulca, pritrjenega z vijaki in z zagozdami.

Predlog je bil prijavljen in realiziran v marcu 1980, zahtevane podatke pa je komisija posredovala šele julija 1982. Ugotovila je, da znaša prihranek na času pri enkratni zamenjavi tulcev 4 ure, prihranijo pa se tudi po 4 vijaki M 16 x 70 z maticami. Po podatkih TOZD Vzdrževanje je bilo od dneva realizacije — 1. 3. 1980 do 31. 12. 1981 — 95 zame-

njav tulcev po inventivnem predlogu in s tem ustvarjena gospodarska korist v znesku din 62.167,00 din. Na podlagi koristi smo z upoštevanjem korekcijskega faktorja 0,70, ki razmerjuje avtorjeve redne naloge in opravila do inventivnega predloga, izračunali posebno plačilo avtorju za obračunsko obdobje od 1. 3. 1980 — 31. 12. 1981 v znesku din 10.037,00. V skladu s sklepom DS TOZD Predelava bomo spremljali gospodarsko korist pet let in vsako leto po zaključnem računu avtorju izplačali ustrezno posebno plačilo.

Ze po matični številki lahko vidimo, da je tov. Čelan v TGA zaposlen precejšnje število let. Res je tako. Sredi letošnjega leta se bo to število zaokrožilo na celih 30. Dolga doba, kajne? Med inovatorje se je doslej vpisal trikrat. Dva predloga sta ugotovno ocenjena in se uporabljata, tretji čaka na potrditev na delavskem svetu. Prepričani smo, da se bo tov. Čelan domislil še česa koristnega!

INVENTIVNI PREDLOG ŠT. 291

Z naslovom »KRANJE MREŽ NA EIMCO-FILTRI« je prijavil inovator Štefan HADLER, mat. št. 620, PKV gliničar iz TOZD Tovarna glinice.

Na »EIMCO-FILTRI« v TOZD Tovarne glinice se večkrat prebije mreže zaradi mehaničnih poškodb. Mreže je potem treba zamenjati s celimi, vsaka zamenjava pa povzroča zastoje in stem precejšnje stroške.

Avtor inventivnega predloga je posluževalec na teh filtrih. Pri svojem delu je prišel na idejo, da bi poškodovane mreže na filtrih krpal in jim na ta način podaljšal uporabnost. Za krpanje je uporabil dvokomponentno lepilo in krpo iz enake mreže, kot je na filtru. S krpanjem je dosegel:

— da ni treba demontirati diska in vstavljati nove mreže,

— da je filter dalj časa v pogonu, ker ni tako dolgih izpadov kot prej,

— da ni stroškov za tekoče vzdrževanje, ker s krpanjem nastajajo minimalni stroški.

V TOZD Tovarna glinice so predlog ugodno ocenili. Ugotovili so, da je koristnost predloga v boljši izkoriščenosti opreme in v prihranku materiala ter predlagali, da se inovatorju izplača enkratna nagrada, ker bi bilo zelo teško ugotavljati letno gospodarsko korist.

Služba za inventivno dejavnost je pripravila predlog izračuna posebne plačila v obliki enkratne

nagrade. Komisija je ta predlog potrdila in predlagala DS TOZD Tovarne glinice, da potrdi inventivni predlog št. 291 kot koristen predlog, za uporabo katerega pripada avtorju enkratna nagrada v znesku din 9.576,00 din. Delavski svet je tak predlog potrdil.

Tov. Hadler bo v sredini letošnjega leta napolnil 30 let delovne dobe v TGA. S tem predlogom se je prvič vpisal med inovatorje. Več kot denarna nagrada mu pomeni občutek, da je za svojo TOZD naredil nekaj koristnega! Čestitamo mu! C. P.

Disciplinski ukrepi

1. Marjan TURŠČAK, mat. št. 5769, iz tozd Proizvodnja aluminija, ni upošteval navodil zdravnika, izrečen ukrep — opomin.

2. Jože GALUN, mat. št. 3727, iz tozd Promet, ni upošteval navodil zdravnika, izrečen ukrep — javni opomin.

3. Alojz KOVAČIČ, mat. št. 5792, iz tojm Promet, predčasno zapustil delovno mesto, ter ni upošteval navodil zdravnika, izrečen ukrep — javni opomin in plačilo pavšalne odškodnine v znesku 5 % enomesečnega OD.

4. Franc PIŠEK, mat. št. 5046, iz tozd Promet, se je pretepal s tovarišem KUREŽEM iz tozd Proizvodnja aluminija, izrečen ukrep — prenehanje delovnega razmerja, odloženo za dobo 6 mesecev.

5. Jože KUREŽ, mat. št. 3187, iz tozd Proizvodnja aluminija, se je pretepal s tovarišem PIŠEKOM iz tozd Promet, izrečen ukrep — prenehanje delovnega razmerja, odloženo za dobo 6 mesecev.

6. Franc MOHORKO, mat. št. 4566, iz tozd Proizvodnja aluminija, poškodoval kretni mehanizem na traktorju št. 3, izrečen ukrep — opomin.

7. Dušan KAVČEVIČ, mat. št. 5594, iz tozd Vzdrževanje, neopravičeno izostal z dela, žigosal kontrolno kartico tov. FRČECU, izrečen ukrep — javni opomin in plačilo pavšalne odškodnine v znesku 10 % enomesečnega OD.

8. Franc JAZBEC, mat. št. 1497, iz tozd Proizvodnja aluminija, neopravičeno izostal z dela, izrečen ukrep — javni opomin.

9. Vjekoslav FURJAN, mat. št. 4242, iz tozd Proizvodnja aluminija, predčasno zapustil delovno mesto in imel 7 ur neopravičene izostanka, izrečen ukrep — javni opomin in plačilo pavšalne odškodnine v znesku 6 % enomesečnega OD.

10. Franc MILOŠIČ, mat. št. 5757, iz tozd Proizvodnja aluminija, neopravičeno izostal z dela, izrečen ukrep — prenehanje delovnega razmerja, odloženo za dobo 6 mesecev in plačilo pavšalne odškodnine v znesku 20 % enomesečnega OD.

11. Martin LAZAR, mat. št. 4981, iz tozd Proizvodnja aluminija, neopravičeno izostal z dela, izrečen ukrep — javni opomin in plačilo pavšalne odškodnine v znesku 10 % enomesečnega OD.

12. Matija KOSI, mat. št. 1082, iz tozd Proizvodnja aluminija, neopravičeno izostal z dela, izrečen ukrep — javni opomin in plačilo pavšalne odškodnine v znesku 10 % enomesečnega OD.

13. Miroslav MURKO, mat. št. 3801 iz tozd Proizvodnja aluminija, odklonil delo, izrečen ukrep — opomin in plačilo pavšalne odškodnine v znesku 5 % enomesečnega OD.

14. Jože ŠTUMBERGER, mat. št. 5934, iz tozd Proizvodnja aluminija, v nočno izmeno prišel v vinjenem stanju, izrečen ukrep — javni opomin in plačilo pavšalne odškodnine v znesku 10 % enomesečnega OD.

15. Jože GAJZER, mat. št. 1772 iz tozd Predelava aluminija, hotel odnesti iz delovne organi-

zacije 1 komad kolesc, izrečen ukrep — javni opomin.

16. Anton PANIKVAR, mat. št. 4412, tozd Predelava aluminija, neopravičeno izostal z dela 2 uri, prišel na delovno mesto v vinjenem stanju ter bil odposlan domov, fizično napadel predpostavljenega delavca ter razbil skodelico v jedilnici, izrečen ukrep — prenehanje delovnega razmerja, odloženo za dobo 6 mesecev in plačilo pavšalne odškodnine v znesku 14 % enomesečnega OD, ter povrniti škodo v znesku 43,65 din.

17. Božidar KOSTIČ, mat. št. 5756, iz tozd Proizvodnja aluminija, neopravičeno izostal z dela, izrečen ukrep — javni opomin in plačilo pavšalne odškodnine v znesku 10 % enomesečnega OD.

18. Venčeslav VTIČ, mat. št. 5315, iz tozd Tovarna glinice, zamudil na delo 3 ure, izrečen ukrep — opomin in plačilo pavšalne odškodnine v znesku 3 % enomesečnega OD.

19. Ivan METLIČAR, mat. št. 5934, iz tozd Vzdrževanje, hotel odtujiti iz delovne organizacije 11 kosov železa, izrečen ukrep — javni opomin.

20. Alojz KODRIČ, mat. št. 5781, iz tozd Tovarna glinice, neopravičeno izostal z dela, izrečen ukrep — opomin in plačilo pavšalne odškodnine v znesku 10 % enomesečnega OD.

21. Anton VRK, mat. št. 2311, iz tozd Tovarna glinice, ni nadzoroval dvigovanja mešal na dekantatorju, izrečen ukrep — javni opomin.

22. Alojz MILOŠIČ, mat. št. 6064, iz tozd Proizvodnja aluminija, neopravičeno izostal z dela, izrečen ukrep — opomin in

plačilo pavšalne odškodnine v znesku 10 % enomesečnega OD.

23. Franc IRGL, mat. št. 1681, iz tozd Vzdrževanje, neopravičeno izostal z dela, izrečen ukrep — javni opomin in plačilo pavšalne odškodnine v znesku 20 % enomesečnega OD.

24. Alojz ZOREC, mat. št. 5674, iz tozd Tovarna glinice, predčasno odšel z delovnega mesta in imel 1 uro neopravičene izostanka, izrečen ukrep — javni opomin.

25. Jakob DROBNJAK, mat. št. 1027, iz tozd Tovarna glinice, pri svojem delu ni upošteval navodila za žerjaviste, izrečen ukrep — opomin in plačilo pavšalne odškodnine v znesku 2 % enomesečnega OD.

26. Anton MALEK, mat. št. 2104, iz tozd Vzdrževanje, bil pod vplivom alkohola ter predčasno zapustil delovno mesto, izrečen ukrep — javni opomin in plačilo pavšalne odškodnine v znesku 6 % enomesečnega OD.

27. Jože DOBRUN, mat. št. 5666, iz tozd Vzdrževanje, odklonil delo pri puljenju katodnega dela elektrolitske celice, izrečen ukrep — opomin in plačilo pavšalne odškodnine v znesku 7 % enomesečnega OD.

28. Stanko FRČEC, mat. št. 5287, iz tozd Vzdrževanje, neopravičeno izostal z dela, izrečen ukrep — prenehanje delovnega razmerja, odloženo za dobo 12 mesecev in plačilo pavšalne odškodnine v znesku 40 % enomesečnega OD.

29. Janko KIRIČ, mat. št. 4324, iz tozd Vzdrževanje, obdeloval (točkal) ploščato železo za osebne namene, izrečen ukrep — opomin. A. Š.

Kako smo poslovali

TABELA I: DINAMIKA PROIZVODNJE

TOZD/PROIZVOD	Enota mere	OSNUTEK		DOSEŽENO		INDEKS	
		let. pl. 83	1983	1982	1983/82	1983	
		januar	januar	januar	5 : 4	5 : 3	
TOZD TOVARNA GLINICE							
Al hidrat — Al 203	t	8.421	9.315	8.764	94	104	
Kalcinirana glinica	t	8.238	9.065	9.051	100	110	
Prodani hidrat	t	387	260	574	221	148	
Skupaj (kalc. gl. + pr. hydr.)		8.625	9.325	9.625	103	112	
TOZD PROIZVODNJA ALUMINIJA							
Elektr. Al — hala A	t	1.701	1.775	1.782	100	105	
Elektr. Al — hala B	t	2.091	2.169	2.186	101	105	
Anodna masa	t	2.171	2.227	2.047	92	94	
TOZD PREDELAVA ALUMINIJA							
Al formati	t	1.044	2.321	1.873	81	179	
Al žica	t	518	143	492	344	95	
Al trak — ozki	t	255	—	—	—	—	
Al trak — široki	t	883	99	342	345	39	
Rondelice	t	127	—	—	—	—	
Al zlitine — gnetne	t	595	503	765	152	129	
— livarske	t	747	984	400	41	54	
Predzlit. — last. por.	t	87	65	91	140	105	
— prodaja	t	—	19	—	—	—	
Izparilci	t	59	—	1	—	2	
Drogi za kline + stikala	t	10	18	6	33	60	
LIVARNA SKUPAJ:	t	4.325	4.152	3.970	96	92	
Pretapljanje Al	t	265	135	457	329	172	

TOZD TOVARNA GLINICE

V mesecu januarju smo proizvedli 8.764 ton Al hidrata Al 203, kar je za 343 ton več kot smo planirali v osnutku letnega plana poslovanja (indeks 104) in 551 ton manj kot v januarju preteklega leta (indeks 94).

Proizvodnja kalcinirane glinice znaša v januarju 9.051 ton, to je za 813 ton več kot smo predvideli (indeks 110), Al hidrata za prodajo pa smo proizvedli 574 ton, to je za 187 ton oziroma 48 % več kot v osnutku letnega plana. Skupna proizvodnja (kalcinirana glinica in prodani hidrat) je dosežena v januarju z 9.625 ton in presega planirano za 1.000 ton (indeks 112), proizvodnjo v istem mesecu preteklega leta pa smo presegli za 300 ton (indeks 103).

Iz tabele II je razvidno, da smo pri proizvodnji Al hidrata Al 203 v januarju porabili glede na planirano porabo 100 % boksita, 95 % Na hidroksida, 117 % pare, 108 % električne energije in 79 % žganega apna. Pri proizvodnji kalcinirane glinice smo januarja porabili 4 % več pare, 48 % manj Al fluorida in 5 % manj električne energije.

TOZD PROIZVODNJA

V mesecu januarju smo v hali A proizvedli 1.782 ton elektrolitskega Al in s tem presegli planirano proizvodnjo za 81 ton (indeks 105). V hali B znaša januarska proizvodnja 2.186 ton in je za 95 ton večja od predvidene (indeks 105) in 17 ton večja kot v januarju preteklega leta. Skupna proizvodnja hale A in B znaša v januarju 3.968 ton in presega planirano v osnutku letnega plana za 176 ton oziroma 5 %.

V hali A smo januarja porabili 100 % kriolita in anodne mase, 86 % kriolita, 108 % Al fluorida in 97 % električne energije.

V hali B je poraba surovin v januarju manjša od planirane pri kriolitu 9 % in električne energije za 4 %, večja je poraba Al fluorida za 5 %.

Proizvodnja anodne mase znaša v januarju 2.047 ton, to pomeni, da nismo dosegli planirane proizvodnje za 124 ton oziroma 6 %, proizvodnje v januarju preteklega leta pa nismo dosegli za 180 ton oziroma 8 %. Pri proizvodnji anodne mase smo v januarju porabili 97 % petrolkokska, 106 % katranske smole, 88 % mazuta in 97 % električne energije.

TOZD PREDELAVA ALUMINIJA

V livarni in obratu predelave smo v januarju proizvedli 3.970 ton različnih livarniških proizvodov ter s tem nismo dosegli planirane proizvodnje v osnutku letnega plana poslovanja za 355 ton (indeks 92), glede na proizvodnjo v januarju preteklega leta pa smo proizvedli 182 ton manj (indeks 96).

V januarju smo pretopili 457 ton Al za tuje naročnike, to pomeni, da smo presegli plan pretapljanja za 192 ton oz. 72 %.

Dragica Leskovar

Iz tabele I in II je razvidno, kako smo poslovali v mesecu januarju. Kolona indeks v tabeli prikazuje odnos dosežene proizvodnje tekočega leta v primerjavi s proizvodnjo v istem obdobju preteklega leta in odnos dosežene proizvodnje v primerjavi z osnutkom letnega plana poslovanja 1983.

TABELA II: PREGLED PORABLJENIH NAJVAŽNEJŠIH SUROVIN NA ENOTO PROIZVODA

TOZD/SUROVINA	Enota mere	Osnutek let. plana 1983	Doseženo Januar	INDEKS	
				4	5
1	2	3	4	5	
Al hidrat — Al 203					
— boksit	t *	2,600	2,598	100	
— Na hidroksid — 100 %	t *	0,09574	0,09066	95	
— para	t	4,450	5,225	117	
— el. energija	kWh	358,762	385,695	108	
— žgano apno	t	0,032	0,02503	79	
Kalcinirana glinica					
— para	t	0,04231	0,04419	104	
— Al fluorid	t	0,00025	0,00013	52	
— el. energija	kWh	31,84691	30,37386	95	
TOZD PROIZVODNJA ALUMINIJA					
Elektrolitski Al — hala A					
— glinica	t	1,920	1,91969	100	
— anodna masa	t	0,585	0,58213	100	
— kriolit	t	0,035	0,03023	86	
— Al fluorid	t	0,035	0,03769	108	
— el. energija	kWh	18,221	17,740	97	
Elektrolitski Al — hala B					
— glinica	t	1,920	1,91985	100	
— anodna masa	t	0,570	0,56789	100	
— kriolit	t	0,035	0,03168	91	
— Al fluorid	t	0,035	0,03674	105	
— el. energija	kWh	17,465	16,816	96	
Anodna masa					
— petrolkoks	t	0,67165	0,65140	97	
— katranska smola	t	0,338015	0,35824	106	
— mazut	t	0,0055	0,00482	88	
— el. energija	kWh	150	145	97	
* programiran normativ					

Marija

Dopisujte v
Aluminij

REBUS

Razpis letovanj za leto 1983

Na osnovi pravilnika o koriščenju počitniških kapacitet Tovarne glinice in aluminija »Boris Kidrič« Kidričevo, je služba za družbeni standard pripravila predlog razdelitve kapacitet delavskemu svetu TGA.

Delavski svet TGA je odobril navedeno razdelitev kapacitet. Počitniške kapacitete so razdeljene glede na število zaposlenih in to:

- Crikvenica — ležišča
- Červar — stanovanja
- Nerezine — hišice
- Štuhčev dom — ležišča

Vsak delavec temeljne organizacije združenega dela in delovne skupnosti skupnih služb ima sam ali skupaj z družinskimi člani pod enakimi pogoji pravico letovati v počitniških kapacitetah. Če ni dovolj prijavljenih kandidatov za počitniške kapacitete, s katerimi razpolaga TOZD, služba družbenega standarda pripravi predlog razdelitve teh kapacitet ostalim proslcem, kot so določeni za delavce TOZD.

Prednostni red za posamezne dekade za člane delovne organizacije določi odbor za kadrovske splošne zadeve TOZD po predlogu službe družbenega standarda po naslednjih kriterijih:

- Prednost pri dodelitvi imajo tisti delavci za letovanje, ki niso letovali v glavni sezoni v počitniških kapacitetah delovne organizacije zadnjih pet let, oziroma so letovali v petih letih manjkrat.
- Prednost imajo kandidati z daljšo delovno dobo v TGA, ki so zadnjikrat letovali v letu za zaposlitve kandidata s krajšo delovno dobo.
- V primeru, da je prijavljenih več delavcev, ki enako dobo niso letovali v počitniških domovih delovne organizacije,

se upošteva daljša delovna doba v TGA.

Ob prijavi za letovanje, prosimo, da navedete dva datuma ali dva različna kraja. Najprej se upošteva prvi datum oziroma kraj, nato drugi. Delavci, ki letujejo v počitniških kapacitetah delovne organizacije, se morajo pridrževati določil hišnega reda, ki je izobešen v počitniških domovih.

Pravilnik o koriščenju počitniških kapacitet predvideva še stroške odpovedi letovanja, ki jih sedaj nismo zaračunavali.

Stroški odpovedi letovanja so:

- nad 30 dni pred odhodom 25.—din stroškov
- od 22—30 dni pred odhodom 7,5 % od cene letov. po os.
- od 15—21 dni pred odhodom 12,5 % od cene letov. po os.
- od 8—14 dni pred odhodom 25 % od cene letov. po os.
- od 1—7 dni pred odhodom 40 % od cene letov. po os.

Brez stroškov odpovedi lahko delavec odpove letovanje le v primeru, če ne more iti na letovanje zaradi nujne zadržanosti pri delu, bolezni, težje nesreče, smrti ožjih družinskih članov (otrok, zakonec, starši), vpklica na vojaške vaje, če ob odjavi prinese potrdilo.

Stroškov odpovedi tudi ni potrebno plačati delavcu, za katere najde služba zamenjavo za letovanje po prijavljenih kandidatih. Delavec sam ne more zahtevati zamenjavo za letovanje.

Prijave za letovanje dobite v pisarnah TOZD in sektorjev ali v pisarni administracije DPO vsaki torek in četrtek od 7.—10. ure.

Izpolnjene prijave se morajo dostaviti v službo za družbeni standard **najkasneje do 15. 3. 1983.**

c) ŠTUHČEV DOM

20. 6.	Glinica	xxxx	Proizvodnja	xxx	Vzdrževanje	xxx
1. 7.	Proizv.	xxxx	Predelava	xxx	LLBK	xxx
11. 7.	Glinica	xxx	Promet	xxxx	Kontr. kval.	xxx
21. 7.	Proizv.	xxxx	Vzdrževanje	xxx	DSSS	xxx
1. 8.	Glinica	xxx	Vzdrževanje	xxxx	DSSS	xxx
11. 8.	Predelava	xxx	Vzdrževanje	xxxx	DSSS	xxx
21. 8.	Proizv.	xxxx	LLBK	xxx	DSSS	xxx

2. Razdelitev ležišč v Crikvenici

V počitniškem domu Aluminij potekajo dela adaptacije na vili Aluminij in v kuhinjskih prostorih. Kljub obljubam izvajalca, da bodo navedena dela dokončana do začetka sezone, smo izdelali predlog razdelitve ležišč v dveh variantah. Prva varianta je izdelana za primer, da adaptacijska dela ne bodo izvedena v planiranem roku (do 20. 6. 1983), druga varianta vključuje še kapacitete vile Aluminij.

I. varianta:

Po prvi varianti so zajete naslednje kapacitete:

- vila Lada 31 ležišč
- hišice Ada+Lora 4 ležišča
- nadgradnja 10 ležišč
- privatni najem 30 ležišč

Po datumih, oziroma dekadah bi bila ta razvrstitev letos naslednja:

TOZD	20. 6.	1. 7.	11. 7.	21. 7.	1. 8.	11. 8.	21. 8.
Glinica	12	12	12	12	12	12	12
Proizvodnja	14	14	14	14	14	14	14
Predelava	6	6	6	6	6	6	6
LLBK	7	7	7	7	7	7	7
Vzdrževanje	16	16	16	16	16	16	16
Promet	5	5	5	5	5	5	5
KK	4	4	4	4	4	4	4
DSSS	11	11	11	11	11	11	11

II. varianta:

Po drugi varianti so zajete naslednje kapacitete:

- vila Lada 31 ležišč
- hišice: Ada+Lora 4 ležišča
- nadgradnja 10 ležišč
- vila Aluminij 26 ležišč
- privatni najem 30 ležišč

Po datumih, oziroma dekadah bi bila ta razvrstitev letos naslednja:

TOZD	20. 6.	1. 7.	11. 7.	21. 7.	1. 8.	11. 8.	21. 8.
Glinica	16	16	16	16	16	16	16
Proizvodnja	21	21	21	21	21	21	21
Predelava	8	8	8	8	8	8	8
LLBK	9	9	9	9	9	9	9
Vzdrževanje	22	22	22	22	22	22	22
Promet	6	6	6	6	6	6	6
KK	4	4	4	4	4	4	4
DSSS	15	15	15	15	15	15	15

Razdelitev ležišč v Crikvenici izvrši služba za družbeni standard po prvi varianti v primeru, če dela na vili Aluminij ne bodo dokončana do začetka letne sezone, če pa se dela na vili Aluminij pravočasno izvršijo, služba razporeja delavce po drugi varianti.

Prosimo vse tiste, ki želijo letovati v Crikvenici, naj na prijavo za letovanje dopišejo če želijo organiziran prevoz do Crikvenice ali pa planirajo lastni prevoz.

SLUŽBA ZA DRUŽBENI STANDARD

1. Razdelitev ležišč v Nerezinah, Červarju in Štuhčevem domu:

a) NEREZINE

23. 6.	Glinica	Proizvodnja	LLBK	Vzdrževanje	DSSS (apartma)
3. 7.	Proizv.	Predelava	LLBK	Promet	Vzdrževanje (apartma)
13. 7.	Glinica	Proizvodnja	Predelava (apartma)	Proizvodnja	DSSS
23. 7.	Glinica	Proizvodnja	LLBK (apartma)	Vzdrževanje	DSSS
2. 8.	Glinica	Predelava	Vzdrževanje	Vzdrževanje	Promet (apartma)
12. 8.	Glinica	Proizvodnja (apartma)	Vzdrževanje	Kontr. kval.	DSSS
22. 8.	Glinica (apart.)	Proizvodnja	Promet	Vzdrževanje	DSSS

b) ČERVAR

20. 6.	Glinica	Proizvodnja	Vzdrževanje	Promet
1. 7.	Glinica	Proizvodnja	LLBK	DSSS
11. 7.	Glinica	Proizvodnja	Vzdrževanje	DSSS
21. 7.	Predel.	Vzdrževanje	Promet	Kontr. kval.
1. 8.	Glinica	Proizvodnja	Proizvodnja	DSSS
11. 8.	Proizv.	Predelava	LLBK	Vzdrževanje
21. 8.	Glinica	Vzdrževanje	Vzdrževanje	DSSS

Za letovanje se lahko prijavite v pisarni sindikata vsak torek in četrtek od 7. do 10. ure. Pohitite, zadnji rok je 15. marca 1983.

Nerezine

Poročilo o delu obratne ambulante

V letu 1982 smo delavci OA TGA Kidričevo delali kot delavci TGA, dnevno od 7. ure do 15. ure. Služba prve pomoči je organizirana neprekinjeno, opravljajo jo 4 medicinske sestre v enakem turnusu kot delavci TGA Kidričevo.

Kadrovska zasedba je bila sledeča:

1 zdravnik splošne prakse, v času, ko so se opravljali preventivni pregledi, smo dobili v pomoč še enega zdravnika,

1 socialna delavka,

1 višja medicinska sestra,

5 srednjih medicinskih sester, od tega 4 v izmeni, 1 v administraciji,

laborant samo v času, ko so se opravljali preventivni pregledi.

V lanskem letu je bilo v OA TGA opravljenih:

— 3217 prvih pregledov,

— 10167 ponovnih pregledov,

— 1841 preventivnih pregledov, od tega 1392 periodičnih zdravstvenih pregledov, ostalo so bili pregledi pred sprejemom na delo, pregledi živilcev, učencev pred dodelitvijo štipendije,

— 14256 ostalih storitev.

Skupno je bilo izvršenih torej 29481 storitev.

Če iz števila ostalih storitev izvzamemo storitve prve pomoči, je stanje sledeče: opravljenih je bilo 2324 malih prevezov, 107 velikih prevezov, 157 imobilizacij.

V preteklem letu je bilo v 438 primerih potrebno mnenje zdravniškega konzilija zaradi podaljšanja bolniškega staleža, 81 delavcev je bilo poslanih na invalidsko komisijo zaradi ocene preostale delazmožnosti.

V letu 1982 so se delavci TGA javljali k zdravniku zaradi prvega pregleda zaradi sledečih bolezni, ki jih prikazujemo z ozirom na frekvenco po drupah bolezni, dobljenih iz poročila o boleznih in stanjih, ki se vodi dnevno:

grupa bol.	št. prvih obiskov
zastrupitve s hrano	2
infekcijske in parazitarne bolezni	115
benigne in maligne neoplazme	1
bolezni endokrinih žlez in druge metabolične bolezni	11
bolezni krvi in krvotvornih organov	10
motnje osebnosti	98
ischias	61
bolezni in stanja oči	82
bolezni in stanja ušes	81
bolezni srca in cirkulatornega sistema	98
bolezni dihal	1022
bolezni prebavil	251
bolezni urinarnega sistema	84
bolezni moških, ženskih genitalij	13
bolezni kože	208
bolezni lokomotornega aparata	359
nedefinirana stanja	172
poškodbe na delu, na poti v službo in domov	276
zlomi	7
opeklina	64
druge poškodbe	205
poškodbe izven dela	267
zlomi	1
opeklina	6
druge poškodbe	260

Prikazano je samo javljanje k zdravniku OA TGA ob prvih pregledih, ne pa tudi javljanje ob ponovnih pregledih oziroma kontrolah.

Največ prvih obiskov je bilo torej zaradi bolezni dihal, predvsem akutnih vnetij dihal, ostali obiski grede predvsem na račun bronhitisa in astme.

Če bi prikazovali poškodbe na delu in izven dela skupaj, bi bile poškodbe na drugem mestu s 543 obiski. Ker jih prikazujemo ločeno, imamo na drugem mestu prikazana obolenja lokomotornega aparata (bolezni hrbtenice, drugih kosti in sklepov), poškodbe na delu na tretjem in poškodbe izven dela kot četrte po pogostosti obiskov.

Kot peta po pogostosti so obolenja prebavil, gre predvsem za bolezni želodca in dvanajsternika, manjše število na račun bolezni zob in njihovih ležišč, kile trebušne votline bolezni črevesja, žolčnega mehurja in žolčnih poti, jeter in trebušne slinavke.

Sledijo bolezni kože in podkožja, kjer nastopajo predvsem ekcemi in dermatitisi ter vnetna stanja kože in podkožja.

V grupo nedefiniranih stanj beležimo vrtoglavice, nezavesti, splošno slabost, simptome, katerih vzrok se ne more ugotoviti ob prvem pregledu.

V grupi motenj osebnosti gre

predvsem za neuroze, v par primerih za psihozo, alkoholizem beležimo v 29 primerih. Podatek je zaskrbljujoč, posebej še, če vemo, da pacienti ne prihajajo k zdravniku zaradi alkoholizma, ampak kasnejših posledic alkoholizma in je torej veliko število prvih pregledov alkoholikov beleženih pod boleznimi prebavil, poškodbe in druge. S tem v zvezi še podatek o opravljenih alkokotestih: skupno je bilo v lanskem letu posnetih 22 alkokotestov, od tega 10 pozitivnih, 4 negativni, 8 delavcev je alkokotest odklonilo, kar se šteje kot da je pozitiven.

Že v letu 1981 smo pričeli na lastno iniciativo zbirati podatke o tem, zaradi katerih bolezni je največ staleža. Iz poročila o trajanju začasne nesposobnosti za delo smo zajemali podatke o frekvenci in teži staleža po posameznih boleznih. Prikazujemo podatke, ki smo jih beležili v času od 1. januarja do 31. decembra 1982. V poročilo je torej zajet stalež delavcev, ki so bili v navedenem času izpisani iz staleža, beleženo pa število dni staleža. Primer: pacient je bil v staležu od novembra 1981 do marca 1982. Marca 1982 smo beležili skupno število dni staleža pod obolenje, zaradi katerega je bil pacient nezmožen za delo.

Da se ne bi preveč razpisala, prikazujem podatke kar v tabeli

Stalež pri delavcih v TGA Kidričevo, izpisanih iz staleža v letu 1982

Grupa bolezni	Štev. del., izp. iz stal. v I 1982	Skup. štev. dni staleža	Povp. štev. dni staleža
Zastrupitve s hrano	2	34 dni	17 dni
TBC in kasnejše posledice TBC	1	12 dni	12 dni
Ostale infekcij. in parazit. bolezni	60	711 dni	11 dni
Maligne in benigne neoplazme	15	1581 dni	105 dni
Bolezni endokrinih žlez in druge metabolične bolezni	15	630 dni	42 dni
Bolezni krvi in krvotvornih organov	1	13 dni	13 dni
Motnje osebnosti	73	2705 dni	37 dni
Bolezni in stanja oči	23	180 dni	8 dni
Bolezni in stanja ušes	52	574 dni	11 dni
Bolezni srca in cirkulatornega sistema	74	2303 dni	31 dni
Bolezni dihal	801	6777 dni	8 dni
Bolezni prebavil	189	2750 dni	14 dni
Bolezni urinarnega sistema	55	654 dni	12 dni
Bolezni moških, ženskih genitalij	27	483 dni	18 dni
Bolezni kože in podkožja	147	1799 dni	12 dni
Bolezni lokomotornega aparata	362	7419 dni	20 dni
Nedefinirana stanja	29	508 dni	17 dni
Poškodbe na delu	364	7491 dni	20 dni
Poškodbe izven dela	304	8488 dni	21 dni

Iz tabele je razvidno, da je bilo največ delavcev v staležu zaradi bolezni dihal, če še podrobneje pogledamo podatek, predvsem zaradi akutnih obolenj dihal in kroničnega bronhitisa.

Sledi stalež zaradi poškodb na delu, poškodb izven dela ter bolezni lokomotornega aparata.

Če primerjamo dobljene podat-

ke s prvimi obiski, ugotavljamo, da je tudi teh največ zaradi naštetih obolenj.

Prav tako gre največje število dni staleža na račun teh obolenj, vendar v malo drugačnem zaporedju: največje število dni staleža je bilo porabljeno na račun poškodb izven dela, sledi stalež zaradi poškodb na delu, na poti

v službo in domov., stalež zaradi obolenj lokomotornega aparata in bolezni dihal.

Če pa pogledamo povprečno število dni staleža po posameznih grupah, je najvišje povprečje na račun malignih oziroma rakastih obolenj, sledijo bolezni endokrinih žlez, motnje osebnosti. Tu bi se ponovno ustavila ob alkoholizmu. Pod to diagnozo je bilo v staležu 29 delavcev skupno 1157 dni, povprečno torej vsak skoraj 40 dni.

Na koncu lahko torej ugotovimo, da so resnično zaskrbljujoča obolenja dihal in lokomotornega aparata, da bo potrebno poglobljeno delo na nesrečah in alkoholizmu, že v lanskem letu pa smo opozorili na problem gluhosti. Odprtih problemov je torej veliko, zato bo potrebna zagnana akcija v smislu preventive ob soodelovanju vseh pristojnih služb.

MALČKA

Obisk mladih iz AERA

V soboto, 5. 2. 1983, so naša delovno organizacijo obiskali mladinci iz delovne organizacije AERO Celje. Ogledali so si proizvodne obrate glinice in aluminija. Tehnološki proces pridobivanja glinice in aluminija jim je obrazložil tov. Šterbal Janez iz službe varstva pri delu.

Ustavili smo se pred skladiščem boksita, kjer jim je tov. Šterbal na kratko opisal nastanek in razvoj DO. Seznanil jih je z nabavo boksita in manipulacijo le tega na skladišču. Nato smo nadaljevali ogled po tovarni glinice ter jih seznanili s postopkom pridobivanja glinice. Nato smo nadaljevali pot v elektrolizo. Takoj pri vstopu v HA, so bili presenečeni nad pogoji dela, v katerih morajo delavci delati. Ustavili smo se pri elektrolizni celici, kjer jim je tov. Vajda Stanko obrazložil delovanje celic in tehnološki postopek. Posebej so se zanimali za višino osebne dohodke, ki ga delavci prejemajo ter kakšna je relativna strokovnost za opravljanje del na elektroliznih celicah. Iz elektrolize smo nadaljevali pot proti novi livarni, kjer smo si ogledali moderno litje aluminija in proizvodnjo izparilnikov. Vse to so si ogledali z izrednim zanimanjem.

Iz TGA smo odšli v Ptuj v hotel Petovio, kjer smo imeli razgovor o organiziranju in delovanju mladih v OZD. Skupna ocena je bila, da so takšna srečanja izredno koristna, ker se izmenjajo izkušnje med sorodnimi organizacijami, kar je izrednega pomena.

Dogovorili smo se, da jim bomo mladi iz TGA v doglednem času obisk vrnil in se seznanili z njihovimi težavami in problemi.

Marjan Kumer

Niti besede s sestanka

Sedemnajstega decembra 1982 je imela II. izmena TOZD Glinica zbor delovnih ljudi, po zboru pa je imela sestanek najprej sindikalna skupina belega in rdečega dela glinice. Razprava je bila — kaj z ostankom denarja od izleta, razporeditev predelavcev in mojstrov iz ene v drugo izmeno, večji lomi, ki se pojavljajo itd. Na ta sestanek sem povabil Vero Peklar, ki mi je dejala, da je vesela vabila češ, da smo edini, ki smo jo na tak sestanek povabili. Tovarišica je res prišla kot je obljubila, tudi pisala je kar pridno. Sestanek je trajal približno uro in pol. Izrečenih je bilo vsaj nekaj koristnih reči, vendar v januarski številki Aluminija ni niti besede napisanega. Morda ni bilo vredno ali je morda pogovor po sestanku s tov. direktorjem vplival na molk tovarišice. Lepo bi bilo, če bi zvedeli resnico, saj tovarišica ni iz našega TOZD in se ji posledic pisanja ni treba bati.

Zakaj zamenjave, je v zadnji številki Aluminija pisal tov. Meško, zato nima smisla stvari ponavljati. Dotaknil bi se pa drugega problema. Na enem od sestankov kolegija so se poslovodni delavci v TGA dogovorili za gospodarjenje v kriznem obdobju, ki še traja. Tako je v našem TOZD prišlo, da se odločbe za zamenjave za čas LD in BO izdajajo samo v skrajnih primerih. To pa ima za posledico, da ima en mojster oba dela — belega in rdečega ali pa zraven svojega dela zamenja še predelavca itd. Ker ima prevelik krog dela, je delo nesolidno opravljeno, to pa se odraža na stroških v proizvodnji. Zaradi takšnih primerov smo imeli tudi 3 večje škode, ki sem jih že na sindikalni skupini povedal, vendar nadrejeni svojega greha ne priznavajo. Jasno nam mora biti, če nekdo opravlja dela in naloge, za katere nima izstavljene odločbe, tudi zanje ne more odgovarjati. V takem primeru mora za nastalo škodo odgovarjati tisti, ki ga je na tako delo poslal. Tukaj je še en problem. Vsak delokrog je ocenjen, če nekdo mora delati dva, kaj mu damo, da vloga maksimalne napore? Tudi denar, ki smo ga na ta račun prištedili ne pokrije niti ene škode. Na drugi strani pa imamo podvojene odločbe, odločbe z višjo oceno kot je za določeno delo predvideno. Predlagamo zasedbe za ljudi, ki nimajo ustrezne izobrazbe. Zanimiva bi bila tudi analiza zasedbe ljudi za celotno TGA. Vemo, da v izmenah naj bi delalo približno 940 ljudi, torej ti ljudje praktično proizvajajo glinico in aluminij. Ostalih približno 1260 ljudi pa pomaga tej proizvodnji. Vprašanje je, če je to pravilno razmerje? Pa tudi analiza bi pokazala, da v izmenah ljudi manjka mnogo več kot v administriranju. Pa vedno se še najdejo nadrejeni, ki poskušajo zniževati delovno silo predvsem v proizvodnji. Ali

ne žagajo s takimi odločitvami veje na kateri sedijo?

Kako pa obračamo denar iz amortizacije in razširjene produkcije, da ne govorimo. Katera investicija je bila končana v roku kot je bila predvidena? Koliko je začelih in se na njih ne dela naprej? Koliko je začelih brez pripravljenega elaborata? Koliko denarja nam je vzela inflacija, zato ker nismo dovolj sposobni ali pa morda nismo pravilno organizirani? Do kdaj tako? Ko bo padla toča bo prepozno streljati v oblake. Tistemu, ki bi moral pravočasno streljati, pa se ne bo nič zgodilo, edino odšel bo na bolj odgovorna dela in naloge.

Maks

Kaj lahko pričakuje družina-svojci za umrlim, ki je bil zaposlen v TOZD Glinica od sindikata in odbora za kadrovske splošne zadeve.

V TGA imamo pravilnik, ki obravnava pomoči za različne primere. Za večino primerov se ugotavlja socialno stanje družine. V primeru smrti člana kolektiva se pa socialno stanje ne ugotavlja, vendar je zapisana beseda »lahko« sindikat predlaga, da se pomoč izplača v višini, ki pa je določena 12.000 din. Sklep o tem pa sprejme odbor za kadrovske splošne zadeve na predlog sindikata. Tukaj je nastal problem. V TOZD glinica so umrli v letu 1982 naslednji sodelavci: Franc Golob mat. št. 2717, Peter Kolarič mat. št. 876, Jože Hlis mat. št. 1846, Štefan Ferčec mat. št. 696 in Marjan Kupčič mat. št. 2646. Za zgoraj navedene je socialna služba po svoji dolžnosti dala predlog za izplačilo pomoči. Sindikat v TOZD pa je dal odboru negativno mnenje, odbor je sledil sindikatu in sklep je — pomoč se ne dodeli. Delavski svet je na eni od sej o tem razpravljal in sprejel sklep, da se pomoč odobri vsem svojim pokojnih. Ta sklep pa je direktor TOZD zadržal. Pravna služba je dala tolmačenje, da odbor za kadrovske splošne zadeve ni ravnal protizakonito. Zato delavski svet nima pravice sklepati drugače. Pravna služba je tudi v odgovoru predlagala, da naj odbor za kadrovske splošne zadeve reši pomoč tako, kot v ostalih TOZD TGA. Po ponovni razpravi na odboru za kadrovske splošne zadeve odbor sklepov ni spremenil, ker je ugotovil, da socialno stanje ni takšno, da bi pomoč bila potrebna. Očitno pa so pozabili, da se ta pomoč lahko da. Da se socialno stanje po pravilniku za ta primer ne ugotavlja. Da so edini v TGA, ki te pomoči niso odobrili. Zato je skrajni čas, da se pravilnik spremeni in se pomoč ugotavlja na ravni TGA ne po TOZD, ker drugače

bomo še naprej odvisni samo od dobre volje posameznikov, ki odločajo. Lahko pa vsak premisli pri sebi, če je združeval delo v TOZD (imenovani so združevali vsi preko 20 let). Za zadnje, kar lahko damo, pa nismo pripravljeni dati. Torej je to velika nezahvala za vložen prispevek, ki so ga dali za boljši naš jutri.

Maks

Zakaj?

Prav ima tovariš Maks, ker hoče vedeti, zakaj nisem pisala o sestanku. Koga sem se bala, se sprašuje. Nikogar, čeprav po naravi nisem preveč hrabra in nikoli ne upam stvari napihovati, sploh pa ne takrat, ko slišim samo eno plat zvona. To, da bi mi direktor po sestanku razložil tudi drugo, ni bilo res. Spregovorila sva pač nekaj besed in ne vem od kod in kje me je kdo opazoval in sodil. Direktor tozda torej ni kriv, če nisem pisala.

Morala bi biti res iz tozda, če bi hotela biti realna in objektivna. V uri in pol pa sem slišala toliko besed, toliko različnih trditev in tudi zanikanj le-teh, ko ste govorili drug čez drugega, da če verjamete ali ne, se nisem znašla. Lahko bi napisala nekaj takega kot prosti spis o tem, kako sem bila na sestanku med skupino razburjenih in prizadetih, ki so se mi tisto uro celo smilili. Toda o sestanku nikakor ne bi mogla pisati tako, kakor ste verjetno želeli in pričakovali.

Žal mi je, da nisem objavila svojih razmišljanj, kajti z molkom sem si naredila le škodo; predvidevam, da me na nobenem sestanku ne boste hoteli več videti.

In glavni vzrok — o tem je pisal vaš človek, poznavalec razmer, France Meško.

V. P.

Palice, Foto: Pa

Izbor dobro oblikovanih koledarjev

DELO — 24. februarja 1983

Za delo meseca je žirija Društva oblikovalcev Slovenije proglasila koledar ČGP Delo. Od ostalih je pohvalila še naslednje koledarje: Lesnine in Marlesa za celoten vtis, medtem ko je pri koledarjih naslednjih firm pohvalila izvirnost in smiselnost smiselnega uporabljenega elementa: Gorenjske turistične zveze Kranj, Iskra Commerca? **UNIALOV koledar za uporabo umetniške fotografije Stojana KERBLERJA**, Saturnusov in Portorož.

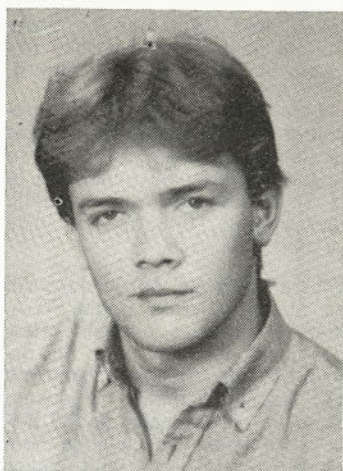
Žirija društva oblikovalcev Slovenije je pri tem tudi ugotovila, da je večina naročnikov koledarjev še vedno zadovoljna z izdelki, ki sploh niso vizualno oblikovani ali pa so narejeni neestetsko in večkrat celo kičasto. Oblikovalci navadno računajo na učinek barvne fotografije slovenske pokrajine ali folklornega motiva, ne da bi pri tem kakorkoli upoštevali celoten izgled koledarja, gestalne zakonitosti ploskve, tipografije itd.

Kratke vesti

Po podatkih centrale za aluminij v Düsseldorfu se je v zadnjih razvitih evropskih državah poraba aluminija lani že tretje leto zapored zmanjšala. Najmočnejše, za deset odstotkov, se je zmanjšala v ZDA, nekoliko manj v Italiji in Veliki Britaniji, v ZR Nemčiji je zastala, skromno pa se je povečala le v Franciji in Japonski. (Z—S) DELO, 2. 2. 1983

Aluminij
je
vaše glasilo

Predstavljamo vam

Marjan Kumer, novi predsednik mladine TGA

Prevzel si vodstvo mladine TGA po kongresu. Je to težje?

Družbeni proces, ki je znotraj ZSMS začel v času med X. in XI. kongresom in ki je v največji meri posledica spremenjenih razmer, takih in splošnih rezultatov boja za socialistično samoupravljanje, ne postavlja pred našo organizacijo nujnost drugega cilja, ki je bil splošno družbeno sprejet, pač pa nujnost nadaljevanja začelih oblik boja za uveljavljanje interesov mlade generacije. Ta poteka znotraj bojev za socialistično samoupravljanje s temeljno usmeritvijo v pritegnitev in uvajanje najširših množic mladih ljudi v ta boj. Skrajni čas je, da v ZSMS odkrito razgrnemo nazore o lastni družbenopolitični dejavnosti, ki se je izoblikovala v preteklosti in da s programsko usmeritvijo XI. kongresa nadaljujemo z osamosvajanjem in revolucioniranjem naše organizacije v procesu ustvarjanja množične organizirane fronte mlade generacije.

Iz navedenega izhaja, da ni težjega in lažjega, temveč je samo nadaljevanje revolucionarne preobrazbe družbenopolitičnih odnosov, ki imajo svojo korenino v revolucionarni preteklosti.

Koliko in kako izvršuje to mladina v TGA?

Mladi si v TGA prizadevamo, za čimdoslednejše izvajanje programskih usmeritev 11. kongresa ZSMJ in ZSMS, kar pa se ve, da ni samo trenutna naloga, temveč trajna. Mladi v TGA smo organizirani v 7 osnovnih organizacijah. Te osnovne organizacije pa povezujejo na nivoju delovne organizacije koordinacijski svet. Naša naloga je, da programske usmeritve 11. kongresa uveljavimo v praksi. Sam način realizacije smo si opredelili s programi dela posameznih osnovnih organizacij, da pa bi v vse smernice, ki sta nam jih prinesla 11. kongres ZSMS in ZSMJ in program dela, ki smo si ga zadali lažje uresničevali, je potrebno, da se ustrezno organiziramo. Že dalj časa ugotavljamo probleme izmenskega dela sklepčnosti kot

ovira pri delovanju osnovne organizacije. Organiziranost osnovne organizacije moramo prilagoditi našim specifičnim pogojem.

Na koncu lahko sklepamo, da mora osnovna organizacija ZSMS reševati življenjska vprašanja svojih članov, torej mora imeti konkretne akcije. Samo takšne osnovne organizacije bodo sposobne da uresničujejo zastavljene cilje in zagotovijo množičnost sodelovanja mladih. Zavedati pa se moramo, da bodo v tem boju tudi porazi, vendar bomo morali vstrajati pri naših ciljih. Kako bomo to naredili pa je odvisno od nas samih.

Z aktivnostjo mladih v TGA ne morem biti zadovoljen, saj se premalo pojavljamo kot družbenopolitično organizirana fronta mlade organizacije. Zato moramo resneje in temeljiteje pristopiti k izvajanju osnovnih načel svojega delovanja. Skrbeti moramo za čim širše usposabljanje mladih za samoupravno delovanje, za zastopanje interesov mladih na delegatskih načelih, skrbeti za takšno kvaliteto in organiziranost osnovne organizacije, da bodo mladi in tudi ostali delavci v ZSMS videli organizacijo, preko katere lahko uveljavljajo svoje interese. Akcije si moramo zastavljati tako, da bomo mlade spodbujali k delu, da bodo čutili pripadnost kolektivu, pomen svojega dela in pripadnost v njem.

Naloga mladih je, da se seznanimo o proizvodnih programih, pogojih dela, o nagrajevanju po delu, o vodenju kadrovske politike, da se aktivno vključujemo v prizadevanje za dosego čim boljših rezultatov gospodarjenja, po delegatskem principu je treba sodelovati v vseh samoupravnih organih in DPO, sodelovati pri sprejemanju vseh pomembnih dokumentov in odločitev.

Naloga vodstva osnovne organizacije ZSMS je, da spoznava probleme mladih, da spremlja njihovo delovanje, jim pomaga pri delu, da bi se njihov nivo delovanja dvignil na raven, kot je opredeljen v osnovnih dokumentih ZSMS. Pri delu pa bo prav gotovo potrebno razumevanje in nesebična pomoč vseh objektivnih sil, skratka vseh s katerimi mladi živimo in delamo.

Problemi mladih

Največji problem mladih je brezposelnost. To je eden najtežjih problemov sedanjega časa, kateremu se bo morala širša družbenopolitična skupnost posvetiti. Pa ne samo zaposlovanje, tu se pojavljajo še drugi faktorji, ki vplivajo na položaj mladine, kot so štipendijska politika, stanovanjska politika itd. Problem mladih v TGA je vsekakor nagrajevanje po delu, nezdravi odnosi med TOZD itd. Pri uresničevanju politike gospodarske stabilizacije je potrebno večje in bolj zavestno ter odgovorno angažiranje mladih v naši OO. Spreminjati moramo svoj odnos do dela, potrebno je disciplinirano in odgovorno izpol-

njevati delovne naloge, potrebno je uveljaviti večje delovno in tehnološko disciplino, zmanjšati izostanke za dela, bolniške izostanke in podobno. Saj smo si v Statutu zapisali, da smo množična in frontna organizacija, zato je potrebno, da se borimo za vsakega mladince in da ga pritegnemo v naše vrste. To pa predlagam z aspekta, da smo tudi mi vzgojna organizacija.

Glede na konkretne usmeritve ZSMS, OOS, ZK, kjer je največ poudarka na samoupravnem dohodkovnem povezovanju med TOZD in drugimi OZD na temelju enakopravnosti, vzajemnosti in solidarnosti s ciljem več proizvodnje, menim, da v naši DO tem ciljem ne sledimo. To potrjuje odstop od skupnega prihoda

ka, način sprejemanja planskih dokumentov itd. Pojavlja se celo vmešavanje v samoupravne pravice delavcev ene TOZD v drugo, to pa vsekakor ne liči na dobre medsebojne odnose. Takšni kot so, so vse prej kot dobri in nam vsem pa tudi mladim zagotavljajo slabši jutri.

Kje si zaposlen?

Delam v tozdr Proizvodnja v obratu elektroenergetika na delih in nalogah pomoč pri vzdrževanju usmerniških naprav. Če sem zadovoljen z delom je relativno vprašanje ker so te nprave v neprestanem obratovanju in so ključavničarska dela občasna, nepredvideni zastoji rastejo. Možnosti kakšnega napredovanja tukaj ne vidim.

Pust — je to praznik?

Kaj se je zgodilo tistemu, ki je pust dne 15. februarja vzel kot normalni delovni dan. Ali je morda kje zapisano, da je to praznik?

Malo je delovnih organizacij, vsaj v Ptujju, da ne rečem v občini, ki so ta dan delale normalni delovni čas osem ur. Če pa si bil med tistimi, ali si moral biti, ali si še toliko poslušen član tega, kar govorimo o stabilizaciji, in si toraj vztrajal ta dan do konca delavnika, pa se ti je morda pripetilo podobno kot meni in nekaterim sotovaršem iz TGA Kidričevo, pa še verjetno kateremu občanu.

Kaj se je torej zgodilo? Nič posebnega, vendar nekaj, kar nas znova opozarja, kako delamo, čeravno govorimo, da moramo to popraviti.

Delam v TGA Kidričevo že 25 let, torej vajan discipline, ki je nekoč bila. Nesrečnega dne, ali za nekatere srečnega dne, so nas zjutraj normalno zapeljali na delo vsi avtobusi ptujske komunale, ki pač vozijo ob delavnikih. Za vožnjo nazaj, pa je veljalo pravilo »znajdi se sam«. Res je, da se je večina tudi znašla, saj so odšli iz dela predčasno in bili s tem kršitelji delovne discipline, s katero pa je v najtesnejši zvezi tudi produktivnost, z njo pa se itak vedno bolj ubadamo. »Tisti poslušni« čakajoč na avtobus pred TGA ob 14.55 v smeri naselja Kidričevo, Mariborska cesta v Ptujju, kjer izstopamo nismo čakali ta avtobus. Naslednji, bi moral priti iz Majšperka ob 15.05, pa ga ni bilo. Obupani smo se spet »tisti poslušni«, ki smo ta dan le vzdržali na

delu tako dolgo kot bi morali vsi, zatekli v naselje Kidričevo, oziroma na tamkajšnjo avtobusno postajo, in ujeli tukaj ob 16.10 avtobus Celje—Lendava, kolikor jih je pač lahko ta vzel. Omenjeni avtobus ni hotel ustaviti na postajališču Mariborske ceste, temveč šele na postaji v Ptujju, tako da sem potem, mimogrede povedano, s temperaturo (gripa) pešahal nazaj na Mariborsko cesto in prišel domov ob 17. uri.

Najbolj »pustovsko« pa se mi je zdelo to takrat, ko sem se naslednji dan potožil in izvedel, da je baje ptujski radio objavil, da za pust velja normalni vozni red le do 12. ure, nato pa praznični. Torej še enkrat, kako domov z dela tisti »poslušni«, ki so ta dan delali normalno?

Glede na naval na avtobus v naselju Kidričevo, pa je bilo sklepati, da bi ravno za pust, glede ptujske aktualnosti, bilo smotno dodati še kak avtobus, ne pa ga ukiniti.

Bojim se, da se bomo tako »pustovsko« obnašali tudi do priporočil naših gospodarstvenikov in politikov, da bi boljše gospodarili, pa čeravno te niso bile posredovane ob pustnem času.

T. R.

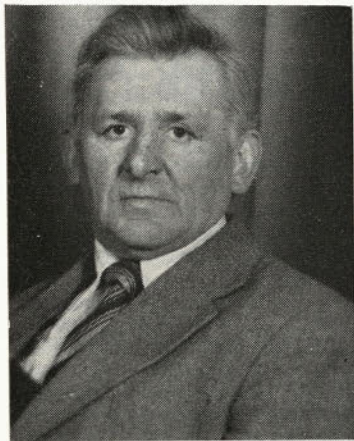
POPRAVEK

V prioritetni listi, objavljeni v januarski številki, bi moralo pod zaporedno številko 43 pisati, da dobi Stanislav Rihtarič garsonjeno ali 1 - sobno stanovanje in ne 2 ali 3 - sobno.

Priletni direktor je dobil novo tajnico. Ker je bila zelo prikupna in povrh vsega še poslovna, sta se hitro dogovorila, da bosta predčila spoznavni večer v dvojje v bližnjem baru. Beseda je dala besedo pa še nekaj kozarčkov opojne tekočine in že sta se znašla v hotelski sobi. Po naporni noči je direktorja začela peči slaba vest. Ni in ni se mogel spomniti pametnega izgovora, ki bi ga opravičil pred strogo ženo. Ves obupan je prosil novepečeno tajnico za pomoč. Ta je v hipu prišla na dan z dobrim izgovorom. »Za uho si zatakni kredo, ženi pa povej vse po resnici in vse bo v redu!« Direktor se je z nasvetom takoj strinjal in veselo odjadral domov k ženi. Takoj, ko se je pojavil doma, se je začel na vso moč hvalisati pred ženo, kako se je celo noč ljubil z mlado in prikupno tajnico. Žena ga je jezno in zaničljivo ošvrknila s pogledom in besno odvrnila: »Kaj se boš hvalil stavec, kegljal si spet vso noč, saj imaš še sedaj kredo za ušesom!«

Dolžni smo se jima zahvaliti

Če ob upokojitvi sodelavca pogledamo skozi življenje človeka, s katerim smo skupaj več kot četrto stoletja pri delu delili uspehe in tegobe, ki nas ob tem vedno spremljajo, ni težko ob njegovem odhodu iz vrste v pokoj najti besed za zahvalnico. Tako zahvalnico želimo izraziti prek našega glasila sodelavca Zvonku Kelcu, izmenovodji v obratu livarne in Ivanu Gregorecu, vodji prodajnega skladišča, sicer pa delavcema iz TOZD Predelava, ki sta se nedavno upokojila.

Zvonko Kelc

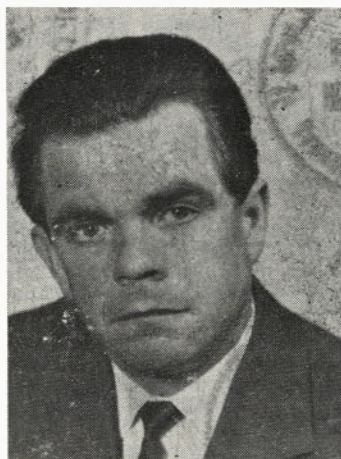
— Tov. Kelc Zvonko se je zaposlil v TGA kot elektrolizer v hali A junija leta 1955. Zaradi šibkega zdravja in vojne invalidnosti je bil leta 1957 premeščen v livarno. Tu se je kmalu usposobil za KV žerjavovodjo in delal to delo do leta 1962. Med delom se je nadalje izobraževal v metalurški smeri ter postal VKV livar. Nekaj časa je

delal kot livar, nato kot vodja del pri vlivanju in nazadnje več let kot vodja četrte izmene. Med delom oziroma z delom je skupaj z nami premagoval vse težave odgovornega dela, čeprav ga je vedno bolj mučilo njegovo zdravstveno stanje, zaradi česar je bil tudi predčasno upokojen.

Tov. Kelc Zvonko je član ZB — torej udeleženec NOB v Tretji prekomorski brigadi in odlikovan z medaljo za hrabrost. Na pobudo DPO OS Ormož pa je bil pred letoma tudi odlikovan z Redom dela s srebrnim vencem. Obe veliki priznanji torej potrjujeta uvodno misel članka, da o človeku kot je bil Zvonko, ne bi kmalu zmanjkalo besed za pisanje.

— Tov. Gregorec Ivan — Grega, pa se je zaposlil v TGA decembra 1955 kot delavec v prodajnem skladišču. Ves čas svojega službovanja v TGA je ostal zvest prodajnemu skladišču, kjer je z delom napredoval do KV skladiščnika. Že večkrat prej, ko je prodajno skladišče pripadalo še komercialnemu sektorju, je Grega odgovorno in uspešno prevzemal vlogo vodje teh del. Zadnja leta, ko je prodajno skladišče bilo priključeno TOZD Predelava, pa je omenjeno delo stalno opravljal.

Najtežje mu je bilo takrat, kot sam pravi, ko je prišla iznenada vest, da je priplula ladja po naš aluminij v eno od bližnjih pristanišč, ladja, ki sprejme več tisoč ton. Takrat je bilo potrebno takšno količino iztovoriti takorekoč na mah, je nadaljeval Grega. Večkrat smo delali tri dni in noči skupaj, posebno hudo pa je bilo

Ivan Ogrinec

takšno delo pozimi, ko je k vsemu še pritisnil mraz in megla.

Grega je bil tudi nekak most med livarno — TOZD Predelavo in sektorjem za marketing — prodajo. Vedno je znal s svojo resnično iskrenostjo ugoditi še tak »sporček« med »proizvajalci in prodajalci«. Tudi v svoji vasi je, kot smo slišali, družbeno aktiven, zlasti še na področju SLO. Dočakal je polno delovno dobo, torej 40 let.

Obena, Zvonku in Gregi se še enkrat zahvaljujemo za ves trud, za skupno delo več kot 25 let z željo, da bosta še naprej šla po enaki poti, poti polnega življenja, v kateri je tudi starost enako lepa kot mladost.

Prav tako sta se oba »slavljenca« na skrbno pripravljenih poslovnih večerjih, vsak v svoji vasi, dobesedno s solzami v očeh zahvalila vsem nekdanjim sotrpinom, zlasti pa še tistim, ki so se tega poslovila udeležili. R. Topolovec

ja pot. Oba sta igrala trobento. Vendar ne dolgo, saj je znano, da so ob vdoru okupatorja vse kulturne skupine prenehale delovati. Naš Cvetko je po osvoboditvi ponovno vzel v roke trobento in hodil na vaje v Ormož.

Leta 1952 smo ga prvič srečali v vrstah godbe TGA, kjer je deloval le nekaj let. Vrnil se je nazaj k ormoški godbi, saj je iz Trgovišča pri Veliki Nedelji, kjer stanuje, bilo seveda bližje za obisk na vaje.

Leta 1965 pa se je le vrnil za stalno v vrste godbe TGA, kjer je bil eden od zelo prizadevnih godbenikov vse do danes. S tem pisanjem smo se ga dolžni spomniti predvsem zato, ker je za našo godbo žrtvoval mnogo več svojega prostega časa in dobre volje, kakor drugi godbeniki.

Na vaje, ki jih imamo dvakrat tedensko, je skoraj redno prihajal. Z dela je šel kar v glasbeno sobo in počakal na večerno vajo, tako da se je vrnil domov ob desetih zvečer. Skoraj nikoli ni izostal od nastopov godbe, pa naj je bil to delovni dan ali praznik. Nikoli tudi ni vprašal, kdaj in kako bo prišel domov k svoji družini in s kakšnimi prometnimi sredstvi. Že nekaj let se je nekako poslavljajal od naše godbe in razumemo ga, da ni tako enostavno ločiti se od godbe, s katero živiš toliko let. Godbenikov v naših vrstah manjka, saj vemo, da je težko dobiti in pritegniti mladi kader. Treba je vlagati mnogo truda in volje, mnogo prostega časa, da godbo v naši delovni organizaciji ohranjamo. Ravno zaradi tega nam je žal vsakega godbenika, ki od nas odhaja. Franček je dal mnogo za obstoj in delovanje naše godbe. S svojim vzgledom in vestnostjo je dajal vzor, ki smo mu poskušali slediti. Še več, tudi njegova dva sinova sta godbenika, starejši, zelo aktiven, je večkrat prišel naši godbi v pomoč. Torej je glasba že vraščena v Cvetkovi družini.

Konec tega leta bo Franček Cvetko napolnil 60 let življenja in se gotovo tudi upokojil. Upamo, da se bo tudi v bodoče kdaj pa kdaj oglasil pri naših godbenikih.

Vsi sodelavci mu v imenu delavcev TGA »Boris Kidrič« Kidričevo izrekamo zahvalo za ves trud, ki ga je vložil v delo naše godbe, želimo mu, da bi ostal še dolga leta čil in zdrav in bil vedno dobre volje. I. O.

VABILO

V petek, 11. marca 1983, vas vabimo v dvorano restavracije TGA v Kidričevem, kjer bo nastopil znani slovenski igralec Polde Bičič.

Bodite točni, predstava se začne ob 18. uri.

Pomladno prebujenje

*Sonce toplo se nam smeje
obširna nam polja greje
Vse se giblje in prepeva
naravo v zelenje nam odeva.*

*Vse ogreje staro mlado,
zimo nam pusti v pozabo.
Vse oblaci se bolj tanko,
da prehlad dobijo v zanko.*

*Deklice so 16. letne
vse v mini krilih fletne
fante mlade spravijo v pregrehe,
v šoli pozabijo na uspehe.*

*To so pač znaki pomladi
že od Noeta v navadi,
bodisi stari ali mladi,
doživeli bi radi dost pomladi.*

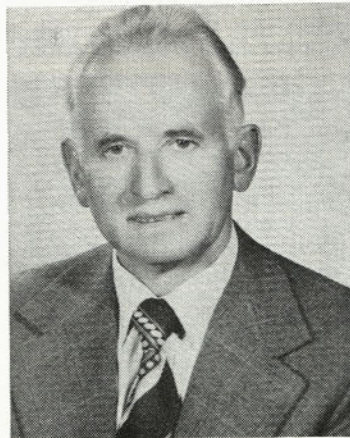
Stefan MOGE

Franček Cvetko se je poslovil od naše godbe

Koncem januarja letos se je dolgoletni član naše godbe TGA Franček Cvetko dokončno poslovil od godbe.

Mnogi v naši tovarni ga poznamo, srečujemo se z njim v vulkanizerski delavnici strojnega vzdrževanja ali pa v pogonskih obratih, kjer s sodelavci lepi in vulkanizira razne gumi transporterje. Vesten je pri svojem delu in pošten do vsakogar, s katerim se sreča na svojem delovnem mestu. Takšen je bil tudi pri naši godbi, vedno vesten in dobre volje. Teče mu že 60. leto življenja in morali smo razumeti njegove težave pri aktivnosti naše godbe.

Vesetje do glasbe mu je dal pokojni oče, ki je tudi bil član naše godbe. Šestnajstletni Franček Cvetko se je leta 1939 vključil v delo mestne godbe

Franček Cvetko

Ormož. Iz Senešč je seveda zanj in za očeta bila to najbliž-

		UNIAL	IDELEK	KEMJSKA DELAVNICA	VSTA LESA	DEBELA PALICA	TONE DOLENC	ROMUNIJA	TALISOVA PIJAČA	NOTAKOVIČ	DEL ULOMKA	NAPRAVA ZA ZAJEMANJE	DOLGOBEPA PAPIGA
TGA	M	DRŽAVA NA BLIŽ. VZHODU	HRVŠINA	TOVARNA V CELJU	SEVER	ZAČETEK ABECED	KAFORASTA KOKOŠ	MESTO NA KORDEKEM		BOŠI POTNIK IZVEDBA AVTOMOBILA			
ZBORNIK								SOSS		ERENJEVA LADJA			
OPATINE V STENI					MESTO V ZDA			UMETNO USNJE		IZDELKI IZ VOLUJE			
VAS V SRBIJI			SAHEC FERMAT ŠIVALI ITALIJANSKI NOGOMETAI					RADIJ POLJSKI NOGOMETAI					DO. ČRKA ATZUKE NASELJA
DRAMATIK FRAGOSO					KRAJ NA UGLJANU								
HRVAŠKA INDUSTRIJA NARTE				VEDIJEVA OPERA	LESKET								REKA SKOZI SARAJEVO
ISLUOVA DRAMA					TINE UAPOTNIK SODNIK			TAJSKA TELUR		IGRA TEPTALNIK			POSTALNA ORGANIZACIJA PLAVINA V BOSNI
GANDHI							DAN V TEDNU ŽENSKI KOPALEC						
JOD			EDINE HEELE					OČE GOROVJE V JUŽNI AMERIKI					DELNICA
IMPOL		GLASBENI INSTRUMENT	NASPROTNO OB TEŽKO TVORGANJE							TOVARNA PISAL VETRIČ			NOVVEŠKA IRGOLIČ
ŽIVLJENSKA TEMOČINA				KANON KATEGORIJA				NAŠI RAZGLEDI JANEZ VEMEC					
SILICIJ			KOZEL ALBIN MALI PEŠ			ŽITARICA RUDNIK ŠINGA SREBRA							
IDELEK TGA										MINERALNA TOLČA MLINSKI ŽLEBI			OBDELAVA ENKRAT NA LETO
DEL KAVIJE					DANŠKA BUTARA SLAME			TUJE Ž. IME	TRBO OBRIŠAU	REDKLIŠI PREDLOG TEKATI		DOMAČE Ž. IME	KLOR ZASEDA
TOVARNA V ZAGREBU				NEPRJATEN OBČUTEK ..... DOMINI									ALUMINIJ MLADI
PRESIALCI POČE										ARST LUDVIK KOFAR			STARI SLOVAN ERBIJ
KISIK			NEZADOSTEN PRPOLOČEN AVSTRJA										
MAKOPATI													POSLEDICA UDARCA KOLARČIČ VALTER
													STRAVIČE NA PROBEM

OBVESTILO

OBVEŠČAMO SODELAVCE, ki imajo iz naslova zaposlitve zdravstveno varstvo za otroke, da morajo otroke, stare nad 15 let, ki obiskujejo osnovno ali srednjo šolo, takoj predložiti potrdilo o šolanju za šolsko leto 1982/83, kolikor tega še niso storili.

Potrdila je potrebno predložiti tudi za otroke, ki med šolskim letom 1982/83 dopolnijo 15 let in se redno šolajo.

Občinska zdravstvena skupnost Ptuj bo namreč zavrnila vse račune za storitve tistim otrokom nad predpisano starostjo, za katere v naši službi ne bomo imeli izstreznih potrdil.

Kadrovsko socialna služba

ZAHVALA

Podpisani Janko REŠ se ob mojem odhodu v pokoj iskreno in srčno zahvaljujem vsem sodelavcem, ki so mi pripravili darilo, ki mi bo ostalo v zares trajnem spominu. Najprej sem delal v hali A in tudi v hali B nato pa sem moral zaradi invalidnosti v skupne službe (gozdna skupina) kjer sem dočkal upokojitev.

Srčna in lepa hvala tudi sindikatu TGA in DSSS, ki niso pozabili na mene. Hvala za besede, ki so mi bile izrečene ob slovesu. Vsem, ki ste ostali na svojih delovnih mestih želim mnogo zdravja ter delovnih uspehov katerim se tudi mi v pokoj skupaj z Vami vedno veselimo!

Še enkrat srčna in topla hvala ter lepo pozdravljeni!

Janko REŠ

Mesec marec 1983 — mesec inovacij v TGA

Množična inventivna dejavnost predstavlja pomemben delež pri dviganju produktivnosti in ustvarjanju dohodka v temeljnih organizacijah združenega dela in je sestavni del samoupravnih odnosov in dobrega gospodarjenja.

Vključitev v to dejavnost daje slehernemu možnost, da svojo misel usmerja k hotenju »izumiti in ustvariti nekaj boljšega kot je obstoječe«.

Delavci in strokovnjaki! Naj vas ne motijo oportunistična gledanja tiste sredine, ko pod parolo »to je tvoja delovna dolžnost« zavirajo prizadevanja za inventivno delo.

S ciljem, da se tudi naša delovna organizacija vključuje v to družbeno akcijo, je delavski svet delovne organizacije na svoji seji dne 10. 2. 1983 sprejel sklep:

1. Delavski svet TGA proglasi mesec marec 1983 za mesec inovacij.

2. Za vsak inventivni predlog, ki ga bo Komisija za inventivno dejavnost ocenila za umestnega, se podeli praktična knjižna nagrada do vrednosti 1.200,— din.